

Lunds Universitet

Institutionen för kommunikation och medier

Journalistik

Handledare: Jimmy Vulovic

Datum för seminariet

Elsa Segerström & Esther Dahlberg

JOUK10

Otukt som mot naturen är

En kvalitativ analys av diskursen kring homosexualitet i den svenska
nyhetspressen under 1944

Abstract

From the perspective of discourse analysis, this paper analyzes how homosexuals are portrayed in the Swedish daily press during the year of 1944 when homosexuality became legal. This is done by qualitatively analyzing 12 news articles from three major national Swedish newspapers; Svenska Dagbladet, Dagens Nyheter and Aftonbladet. The analysis revealed three recurring themes in the portrayal of homosexuals in these articles: that homosexuals are portrayed as a threat, a deviation and as something negative. Even though the discourse was probably civilized for its time, there is a standardized and normalized use of language about homosexuals where homosexuals are generally described and associated with words that give a negative portrayal of homosexuals and being homosexual. This negative use of language connected to homosexuals had real consequences and the ideas they gave about homosexuals were a source of various forms of oppression; and still are today.

Innehållsförteckning

Otukt som mot naturen är.....	0
En kvalitativ analys av diskursen kring homosexualitet i den svenska nyhetspressen under 1944.....	0
Innehållsförteckning.....	1
Inledning.....	2
Urval och material.....	3
Historisk bakgrund och kontext.....	4
Svensk HBTQ-historia - 1930-1940-talet.....	4
Tidigare forskning.....	7
Teori.....	10
Diskursanalytiskt perspektiv.....	10
Michael Foucault.....	10
Judith Butler.....	11
Norman Fairclough.....	12
Gestaltningsteori.....	13
Framing Theory and Media.....	14
Metod.....	15
Kritisk diskursanalys.....	15
Analysmodell.....	18
Analys.....	18
Homosexualitet är ett hot.....	19
Homosexualitet är en avvikelse.....	24
Homosexualitet är något negativt.....	27
Resultat.....	32
Diskussion.....	32
Förslag för vidare forskning.....	33
Litteraturlista.....	34
Bilaga A.....	36
Fullständig lista av framtaget material.....	36
Längre versioner av analyserade citat i kronologisk ordning.....	37

Inledning

Att pressen både speglar och konstruerar hur samhället ser på vissa saker och grupper är ingen ny tanke. På senare år har det gjorts många artiklar om hur frekvensen och gestaltningen av olika minoriteter ser ut i pressen och vad det sedan har för konsekvenser. Det som däremot inte gjorts speciellt mycket forskning på är hur homosexuella, som är en minoritet, framställs i pressen. Detta trots att pressens gestaltning av och rapportering om homosexuella har fått påtagliga konsekvenser för de homosexuella, speciellt i Sverige, på både gott och ont. Några exempel är på 80-talet när en serie reportage i Dagens Nyheter av journalisten Peter Bratt som skildrade bastuklubbar där homosexuella män kunde träffas för samkönat umgänge (som inte nödvändigtvis behövde vara sexuellt). Reportageserien framställde utan några riktigt konkreta bevis eller argument bastuklubbarna som en okontrollerad smittoplats för AIDS som nådde sin kulmen under den tiden. Reportaget blev en del av en diskurs som slutade med att den svenska regeringen tog det uppseendeväckande beslutet att stänga dessa bastuklubbar och därmed också stänga en trygg mötesplats för homosexuella.¹ På trettioalet uppmärkssammades också en rad utpressningsfall mot homosexuella män i pressen, då homosexualitet fortfarande var straffbart. Där visade man stor sympati för de homosexuella som utsatts och experterna i texterna förespråkade att man skulle legalisera homosexualitet. Detta blev en del i rörelsen som kom att leda till avkriminaliseringen av homosexualitet 1944; händelsen som ska undersökas i denna uppsats.²

Men hur homosexuella gestaltas i olika sammanhang var inte bara ett relevant ämne under 1900-talet när många legala framsteg gjordes utan samkönad kärlek har varit ett mål för allmänt skvaller, debatt, aktivism och förtryck så länge det förekommit. I antikens Grekland var samkönade relationer mellan män vanligt förekommande och accepterade. Samtidigt kan man läsa i gamla historieböcker att romarrikets fall skylls på de homosexuella relationerna.³ 2500 år senare leder homosexualitet och dess uttryckssätt fortfarande till diskussion och debatt i media

¹ Henriksson, Benny. *Fiendebilder: vinklingen av homosexualiteten i massmedierna*, Inst., Stockholm, 1990, sid. 63-70.

² Norrhem, Svante, Rydström, Jens & Markusson Winkvist, Hanna, *Undantagsmänniskor: en svensk HBTQ-historia med utblickar i världen*, 2., [rev., uppdaterade och omarb.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2015, s. 140

³ Ibid, s. 12

och i samhället i stort. Även avkriminaliseringsprocesser och olika legala processer eller uppmaning för lagändringar som rör HBTQ-personer sker fortfarande världen över och i Sverige än idag vilka också behandlas och diskuteras fram och tillbaka i pressen och samhället. Precis som de gjorde på 1900-talet. Några exempel är revideringen och moderniseringen av konstllhörighetslagen och en mer jämlik familjepolitik för HBTQ-personer genom en modernisering av föräldrabalken.⁴

Syfte och frågeställning

Uppsatsens mål är att fylla en del av kunskapsluckan och titta på hur homosexuella gestaltades kring avkriminaliseringen av homosexualitet. Frågeställningen är följande:

Hur gestaltades homosexualitet i svensk dagspress kring avkriminaliseringen av homosexualitet 1944?

Urval och material

Materialet är framtaget genom Kungliga bibliotekets tjänst Svenska Dagstidningar. Lagändringen antogs av riksdagen 15 mars 1944 och gick i kraft 1 juli 1944. Därav är artiklar från hela året relevant för att ge en bra och tydlig avgränsning av hur rapporteringen såg ut både en tid innan och efter beslutet. Materialet hittades genom sökordet homosex* (med trunkering). Detta eftersom att homosexuell (precis som nu⁵) var den neutrala och allmänt vedertagna termen man använde för att benämna folk som känner attraktion till folk av samma kön. Det finns en medvetenhet om att det kan ha funnits andra sammanhang där homosexuella nämnts i rapporteringen fast med andra (och kanske mer nedsättande termer) tillfällen som då inte kommer med i vårt material. Målet med denna uppsats är dock att titta på den rapporteringen som (åtminstone vill ge sken av) att vara mer objektiv och neutral. Fengmin tar upp hur journalistiken aldrig kan vara helt objektiv utan är en skugga av den rådande verklighetsbilden

⁴ RFSL. 2022-11-01. <https://www.rfsl.se/om-oss/rfsls-prioriterade-omraaden/> och RFSL 2023-11-28 <https://www.rfsl.se/verksamhet/trans/konstillhorighetslagen/>

⁵RFSL. 2023-06-13 <https://www.rfsl.se/hbtqi-fakta/begreppsordlista/>

och trots att den försöker vara objektiv alltid bär på olika maktstrukturer.⁶ Det är dessa maktstrukturer inom den valda diskursen kring avkriminalisering av homosexualitet som uppsatsen avser att undersöka. Utifrån detta mål gjordes bedömningen att termen homosexuell lämpar sig bra för att få fram det objektiva och “seriösa” materialet denna uppsats efterfrågar.

Sökningen gav 89 träffar ifrån tidningarna Aftonbladet, Arbetaren, Arbetar Tidningen, Arbetet, Dagens Nyheter, Göteborgs handels och sjöfartstidning, Hudiksvalls Tidningen, Norrskensflamman, Provinstidningen Dalsland, Svenska dagbladet, Söderhamns tidning, Sölvesborgs Tidningen och Trelleborgs Tidningen. Utifrån detta valdes artiklar från Aftonbladet, Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet på grund av att de är landstäckande tidningar riktade till allmänheten som ger ett bredare samhällsligt perspektiv på ämnet. Detta för att se den allmänna rapporteringen och diskursen om avkriminaliseringen av homosexualitet under denna tid. Denna avgränsning gav resultat på 30 artiklar.

Utifrån detta gjordes ett urval där några artiklar valdes bort eftersom att de inte behandlade lagförslaget, vilket den här uppsatsen vill undersöka. Artiklarna i materialet tillhör olika journalistiska genrer. Detta eftersom att det är det generella språkbruket om homosexuella kring lagförslaget som uppsatsen vill titta på. Enligt diskursanalytisk teori är detta inte ett problem eftersom att det är det generella språkbruket kring avkriminaliseringen som uppsatsen avser att titta på, inte nödvändigtvis språkbruket kring händelsen inom en viss genre. Fairclough belyser hur det finns olika nivåer av diskurs, och att dessa nivåerna inom en social kontext kan blandas ihop och analyseras tillsammans. Språkbruket inom de olika journalistiska genrererna bidrar till den rådande diskursen av homosexualitet i samhället. Därav är det inte av vikt att ha en och samma genre att analysera genom uppsatsens gång.⁷ En fullständig lista med artiklarna som ingår i materialet finns i Bilaga A.

⁶ Yan, Fengmin. author., *Image, Reality and Media Construction [electronic resource] : A Frame Analysis of German Media Representations of China / by Fengmin Yan [Elektronisk resurs]*, Imprint springer, Springer nature Singapore, Singapore, 2020, s. 42

⁷ Fairclough, Norman, *Analysing Discourse: Textual Analysis for Social Research [Elektronisk resurs]*, London; Routledge, 2003, s.43

Historisk bakgrund och kontext

Svensk HBTQ-historia - 1930-1940-talet

Den svenska strafflagen från 1864 gjorde homosexualitet straffbart genom paragrafen: “Övar någon med annan person otukt, som emot naturen är, eller över någon otukt med djur; varde dömd till straffarbete i högst två år.”⁸ Under tiden som lagen var i kraft skiljdes dess tillämpning mycket över tid. I början tillämpades lagen även på heterosexuella relationer mellan vuxna, men på 1900-talet var det främst sexuella relationer mellan vuxna av samma kön som dömdes⁹.

Under 1930-talet moderniserades Sverige på många plan, inte minst socialt. Det socialdemokratiska styret instiftade flera kommissioner som skulle utreda utformningen och implementeringen av olika sociala reformer där några av dessa reformer rörde sexualitet och population. Sexuella avvikanden eller toleransen för dessa diskuterades inte på samma sätt som andra sexualpolitiska frågor så som sexualundervisning, abort och sterilisering. Istället behandlades det i en medicinsk och juridisk kontext där den viktigaste frågan var ifall man skulle straffa eller behandla oönskade sexuella läggningar. Man försökte röna ut vilka sexuella handlingar som var skadliga eller oönskade och vilka som var acceptabla.¹⁰

Under 1930-talet uppmärksammades flera utpressningsfall av pressen där homosexuella utpressades av tillfälliga sexpartners som ofta var män och som livnärde sig som prostituerade. Alla experter som intervjuades i pressen i samband med dessa artiklar var överens om att lagstiftningen som gällde och gjorde homosexualitet olagligt var utdaterad och att en ändring behövdes för att skydda de homosexuella männen som köpte sexuella tjänster och sen blev utpressade.¹¹

1933 lämnade den socialdemokratiska riksdagsledarmoten Vilhelm Lundstedt in en motion till riksdagen som föreslog en avkriminalisering av homosexualitet¹². Lundstedts motion

⁸ Norrhem, Svante, Rydström, Jens & Markusson Winkvist, Hanna, *Undantagsmänniskor: en svensk HBTQ-historia med utblickar i världen*, 2., [rev., uppdaterade och omarb.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2015, s. 120

⁹ Ibid, s. 139-140

¹⁰ Rydström, Jens, *Sinners and citizens: bestiality and homosexuality in Sweden, 1880-1950*, University of Chicago Press, Chicago, Ill., 2003, 159-160

¹¹ Ibid, s. 139-140

¹² Ibid, s. 164

föreslog att den nuvarande lagen som gjorde homosexualitet olagligt skulle avskaffas och sedan ersättas av en ny lag som innebar att homosexuella kunde straffas med fängelse eller straffarbete men bara om den bröt mot andra lagar så som de mot våldtäkt, sex med minderåriga eller missbrukande av makt.¹³ Riksdagen såg positivt på motionen men motionen blev ändå nedröstad i båda kamrarna efter en rekommendation från strafflagsberedningen att man skulle vänta med en reform och vänta på att lagkommissionen istället skulle göra en generell modernisering av lagen.¹⁴ Lundstedt uppmanade också riksdagen att fatta en lag mot utpressning, då detta inte fanns, eftersom att flera fall av utpressning mot homosexuella förekommit och lett till stort lidande för de drabbade och ibland självmord. Den socialdemokratiska regeringen och olagliggjorde utpressning 1 juli 1934.¹⁵

1936 tillträdde justitieministern K. G. Westman. Han var emot lagförslaget som skulle göra homosexualitet lagligt med motiveringen att han ville hejda "homosexualitetens samhällsskadliga verkningar". K. G. Westman var också orolig för att avkriminalisering skulle göra att yngre personer skulle omvändas till homosexualitet av äldre homosexuella. För att förhindra detta gavs polisen i uppgift att utföra fler patruller i olika parker och gripa människor som utförde homosexuella handlingar. Detta var något som polisen tidigare blundat för. Detta gjorde att antalet rättsfall som rörde homosexualitet ökade kraftigt under den här tiden. Strafftiden för brottet mot lagen blev kortare för de som dömdes och istället sattes de på mentalsjukhus på obestämd tid där de uppmanades att kastrera sig. 1941 kom resultatet från två utredningar som förespråkade avkriminalisering. Men inget hände i frågan före K. G. Westman avgick som justitieminister och ersattes av Karl Schlyter. Det var Karl Schlyter som då skrev en proposition som föreslog avkriminalisering av homosexuella handlingar mellan vuxna.¹⁶

När homosexualitet väl blev lagligt 1944 var det efter en lång process där den nya lagen förbereddes genom flertalet kommentarer och utredningar från en rad myndigheter och

¹³ Ibid, s. 168

¹⁴ Norrhem, Svante, Rydström, Jens & Markusson Winkvist, Hanna, *Undantagsmänniskor: en svensk HBTQ-historia med utblickar i världen*, 2., [rev., uppdaterade och omarb.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2015, s. 140.

¹⁵ Rydström, Jens, *Sinners and citizens: bestiality and homosexuality in Sweden, 1880-1950*, University of Chicago Press, Chicago, Ill., 2003, s. 168-169

¹⁶ Norrhem, Svante, Rydström, Jens & Markusson Winkvist, Hanna, *Undantagsmänniskor: en svensk HBTQ-historia med utblickar i världen*, 2., [rev., uppdaterade och omarb.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2015, s. 140-142

organisationer. Även organisationer som inte blivit tillfrågade hade rätt att lämna kommentarer. Det var utifrån dessa kommentarer som man utformade den nya lagen.¹⁷

Lagen för avkriminalisering av homosexuella handlingar mellan vuxna, vilken antogs av riksdagen den 15 mars 1944. I denna lag hade homosexuellt umgänge en högre åldersgräns än det heterosexuella. Det blev förbjudet att ha homosexuella förbindelser med personer under 18. Maxstraffet var fyra års straffarbete. Det blev också straffbart att ha homosexuellt umgänge med någon som var under 21 om den personen var i beroendeställning till en själv. Lagen trädde i kraft den första juli 1944.¹⁸

I materialet som lägger grunden till analysen i den här uppsatsen från året 1944 fanns en del bokrecensioner av böcker som hade homosexuella karaktärer. Utan att bedöma kvaliteten på varken recensionerna eller verken känns de talande, både från recensenten och författarens sida, för hur man såg på homosexuella och homosexualitet på den tiden. Böcker med homosexuella karaktärer fick med få undantag negativa recensioner. Ett exempel är en recension av Svenska Dagbladet den 11 november 1944. Där recenseras boken *Svarta äpplen* av Fritiof Billquist såhär: “Romanen är en trist ömsom sentimental, ömsom protokollstorr historia om en ormiligt godtrogen läkare som släpper en narkotiserad och homosexuell skumraskfigur inpå livet och får betala sin enfald med förlus av läkaranseende och familjelycka¹⁹.” Ett annat exempel är en recension ur Aftonbladet den 26 oktober 1944 av boken *Du hädiska pojkhjärta* av Bengt Gunnäs. Den beskrivs som en nästan lite självbiografisk bok med anteckningar från författarens barndom och skolår. Recensenten skriver såhär: “I samlingen finns en skiss där med antydande medel berättas om en internatlärare med homosexuella böjelser som körs på skolporten genom elevernas förföljelser i det tysta. Den lilla skissen är ruggigt välgjord²⁰.”

Tidigare forskning

Uppsatsen intresserar sig för sex och sexualitet och hur dessa ämnen representeras och ger sig till uttryck i den allmänna diskursen där språkbruk är inräknat. Detta är knappast ett unikt ämne och

¹⁷ Rydström, Jens, *Sinners and citizens: bestiality and homosexuality in Sweden, 1880-1950*, University of Chicago Press, Chicago, Ill., 2003, s. 168-169

¹⁸ Norrhem, Svante, Rydström, Jens & Markusson Winkvist, Hanna, *Undantagsmänniskor: en svensk HBTQ-historia med utblickar i världen*, 2., [rev., uppdaterade och omarb.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2015, s. 139 - 142

¹⁹ G. B., “God smak och dålig”, Svenska Dagbladet 1944-11-11

²⁰ Kbn, “Du hädiska pojkhjärta”, Aftonbladet 1944-10-26

det har skrivits många artiklar om det. Ett relevant exempel är Susan M. Jackson och Fiona Cram som under 90-talet gjorde en Feministisk och poststrukturalistisk diskursanalysstudie på 12 kvinnor mellan 16-18 år. De skriver att kvinnor är yngre när de får sin sexdebut och antalet partners har ökat, representationen av sexualitet har gått igenom ett skifte och blivit mer öppet, sedan 80-talet. Att våga uttrycka sina sexuella begär som kvinna kan vara svårt då sexuellt intresse och behov har varit i fokus på män väldigt länge. Det finns en dubbelstandard, konstaterar Susan M. Jackson och Fiona Cram, den kvinnliga sexualiteten är undergiven mannens. Det uttrycks genom begreppet de unga använde sig av, sluts för kvinnor som har sex och studs för män.²¹ De intervjuade representerade inte sig själva som passiva undergivna sexuella varelser till männen. Utan de kunde förklara sitt egna begär och att kvinnor också har ett driv för sex, bara för att ha sex. Det fanns diskussioner fram och tillbaka om hur de ser på sex, där någon sa att kyskheden har flugit ur fönstret och att folk ligger med vad som helst. Andra sa emot och att det finns en skillnad på att bara ha köttsligt umgänge och på att ha älskog.²²

Denna artikel är relevant för uppsatsen för att förklara de olika perspektiv som finns inom sex och sexualitet. En stor del av detta är just hur kvinnor har varit undergivna män inom sex och att efter 80-talet har detta ändrats ganska radikalt. Artikeln beskriver en del av det men det finns mycket mer till frågan. Artikeln undersökte även bara High Schools i USA, det framgår inte vart i USA, så svaren hade kunnat vara extremt annorlunda i en annan stat eller ett annat land.

Målet med den här uppsatsen är att titta på hur HBTQ-personer framställs i just tidningspressen specifikt, och inte annan media som TV- och film som annars är mer vanliga teman för olika artiklar. Uppsatsen vill också titta på hur tidningspressen tillsynes och självutnämnda objektiva språk kan innehålla fördomar, upprätthålla maktstrukturer och kanske också indirekt förtrycka HBTQ-personer. Hur pressens försök att lyfta HBTQ-personer på ett positivt eller i alla fall neutralt sätt ändå kan ha en negativ inverkan på bilden av personerna i fråga. Artikeln "Queer Political News: Election-Year Coverage of the Lesbian and Gay Communities on National Public Radio, 1992-2000" tittar på just detta, om än i en annan tid än den här uppsatsen kommer göra. Denna artikel handlar om hur National Public Radio (NPR) i USA rapporterar om LGBT-grupper mellan 1992 och 2000. Artikeln utgörs av transkriberingar från LGBT-relaterade rapporteringar från NPR under de tre valåren 1992, 1996 och 2000. Den

²¹ Susan M. Jackson och Fiona Cram 2003 *Disrupting the sexual double standard: Young women's talk about heterosexuality* s 1-16

²² Ibid s 1-16

tittar på hur många rapporteringar de hade om LGBT-relaterade politiska nyheter, hur förklarande de var och om reporterns ton var negativ eller positiv när LGBT-personer nämndes.²³ Artikeln kommer fram till att LGBT-relaterade politiska nyheter under tidsperioden har blivit fler och längre men också att tonen kring dessa ämnen har blivit mer positiv. Även fast artikelns resultat pekar på en större täckning och en mer positiv ton kring LGBT-nyheter pekar den också på en normalisering av processerna kring skapandet av dessa nyheter vilket kan göra förtrycket större. Detta är ett tecken på symbolisk normalisering som ytterligare kan befästa fördommar och heterosexuell dominans. Artikeln visar att rösterna mot LGBT-personer har blivit mer negativa, något som bedöms vara en effekt av journalistikens etiska grundval att höra båda sidor där LGBT-positiva grupper balanseras med religiösa röster. Detta porträtterar negativa åsikter om LGBT-personer som lika rimliga.²⁴

Båda de överstående artiklarna ger bra inblick i forskningsfältet kring sex och diskurser och homosexualitet och press men kan kompletteras väl av en rapport som till skillnad från de andra två behandlar nästan precis det som denna uppsats intresserar sig för. Denna rapport som sammanställts 1990 på uppdrag av Socialstyrelsen tittar på hur homosexualitet (medvetet och omedvetet) skildrats på ett negativt och fördomsfullt sätt i svensk massmedia mellan 1950 och 1980; "Fiendebilder: vinklingen av homosexualiteten i massmedierna". Denna rapport kommer väldigt nära precis det den här uppsatsen avser att behandla. Rapporten är indelad i epoker där den första är mellan 50-talet och en bit in på 60-talet. Den andra mellan mitten på 60-talet till början av 80-talet. Den tredje epoken behandlar andra halvan av 80-talet.²⁵

Under den första epoken beskrivs homosexuella i tidningen som sjuka och onormala eller direkt farliga individer drivna av sexlust och att det var samhällets ansvar att skydda framför allt ungdomarna och se till att denna sexlust inte blev skadlig för samhället eller samhällets ungdomar.²⁶

Under den andra perioden som började på 70-talet var mediernas bild av homosexuella förändrad. Den var mer tillåtande och liberal. Medierna blev antagligen påverkade av samhällets allmänna framsteg i HBTQ-frågan. Den förlegade och fördomsfulla bilden av homosexuella fanns fortfarande kvar i många artiklar men tonen var ändå mer öppen och förstående eller till

²³ Barnhurst, K. G. "Queer Political News: Election-Year Coverage of the Lesbian and Gay Communities on National Public Radio, 1992-2000." *Journalism*, vol. 4, no. 1, Jan. 2003, 8- 9

²⁴ Ibid s.8- 9, 19-22

²⁵ Henriksson, Benny. *Fiendebilder: vinklingen av homosexualiteten i massmedierna*, Inst., Stockholm, 1990 s. 3-4

²⁶ Ibid s. 11

och med nyfiken. Samtidigt började också mer seriösa och öppensinnade skildringar av homosexuellas liv förekomma i pressen. Homosexuella började också få företräda sig själva på ett sätt de inte fått tidigare. Vissa artiklar tycks till och med ta homosexuellas sida.²⁷

Den tredje perioden som innefattar 80-talet andra hälft präglas av en ny mer progressiv syn på homosexuella i pressen men där det också fanns inslag av den gamla trångsynta tänkandet från 50-talet. Precis som på 50-talet var det stort fokus på flera "affärer" som involverar homosexuellas sex eller privatliv som lyfts fram på ett negativt sätt t.ex. Bastuklubbarna och pojkprostitutionen i Stockholm.²⁸

Denna rapport/studie är väldigt intressant eftersom att den identifierar flera gånger där journalister både i ledarsidor men också i vanliga artiklar och reportageserier i vissa fall mer eller mindre medvetet skapar dåliga och fientliga bilder av homosexuella ända in på 80-talet. Den visar också hur dessa resonemang som journalister för de som är tagna ur ingenting får allvarliga konsekvenser för den utpekade gruppen. Detta visar på ett intressant sätt hur journalistens egna förutfattade meningar och fördomar kan driva en agenda mot en minoritet på ett sätt som egentligen bryter mot den journalistiska etiken. Den visar hur journalisters dåliga syn på vissa sexualiteter och sexuella praktiker kan skina igenom i pressen som egentligen skall vara objektiv, vilket är precis vad denna uppsats ska behandla. Det märks tydligt att rapporten inte är objektiv och tar istället ofta de homosexuellas sida på ett sätt som inte riktigt kan motiveras av den kritiska ansatsen. Texten kan till exempel ha en underliggande hånande ton mot journalisterna. Ibland kan den nästan framstå som en argumenterande text. Detta är viktigt att ha i åtanke men det påverkar inte det faktum att texten är relevant och intressant att ha med.

Teori

Diskursanalytiskt perspektiv

Michael Foucault

Foucault behandlar sexualitet och sex i sin bok *Sexualitetens historia* band 1. Han belyser hur paret som är barnalstrande och gifta, bestämmer reglerna. Det är normen som skall följas i

²⁷ Henriksson, Benny. *Fiendebilder: vinklingen av homosexualiteten i massmedierna*, Inst., Stockholm, 1990 s. 39 - 43

²⁸ Foucault, Michel, *Sexualitetens historia* Bd 1 *Viljan att veta*, [Ny utg.], Daidalos, Göteborg, 2002 s. 55

samhället. Därav får inte homosexualitetens samma plats, eller knappt någon plats alls.²⁹ Sexualitet som inte bibehåller sig i föräldrarnas sängkammare skall gömmas och vara i skymundan, det får inte samma legitimitet som den heterosexuella sexualiteten som är mellan man och kvinna för att skaffa barn. Förbudet av sexualitet, eller vissa delar av sexualitet, förtrycket gör att ens tala om det blir till något olämpligt och pinsamt. Könets frihet har blivit en politisk sakfråga, vem ska få uttrycka sin sexualitet? Vilka delar av sexualiteten är det okej att praktisera och vilka ska helt enkelt gömmas och skämmas över? Han som vågar tala om de sexuella praktiker som är undertryckta ställer sig utanför makten och lagen, han visar en karaktär av medveten överträdelse.³⁰ Foucault menar på att det finns en förtrycksrelation mellan könet och makten, vad som får visas och vad som inte får. Han talar om hur sexualitet sätts in i olika diskurser under historiens gång, hur det ändras och vad som kommer därtill.³¹ Dessa diskurser ser olika ut beroende på vem man är och i vilket samhälle man lever i. Men i det svenska samhället under 1944 såg diskursen kring homosexualitet i media ut på ett visst sätt. Han fortsätter med att behandla hur ordval och nya uppsättningar av meningar och uttryck deltar i den utveckling av könets diskurs i samhället. Ny retorik öppnas upp och nytt mod till att tala om könet som tidigare har varit undertryckt, eller fortfarande är undertryckt.³²

Foucault är relevant för denna uppsats då han tar upp och behandlar diverse diskurser inom folkhem och sexualitet. Han behandlar heterosexualitet och det undertryckta könet, vilket är viktigt att belysa i kontexten av uppsatsen. Det finns en klyfta mellan sexualiteter och makten i samhället, vilket Foucault behandlar i sin teori.

Judith Butler

Eftersom att denna uppsats kommer att behandla språkbruket kring homosexuella, upprepande av normer och hur diskurser har makten påverka men också skapa subjektet det innehåller är det relevant att ta med Judith Butlers tankar kring detta som teoretisk utgångspunkt. Judith Butler är en tongivande forskare inom Queerteori. Hennes forskning behandlar frågor om hur diskurs och kön konstruerar och skapar varandra. Butlers bok *Bodies that matter* skriver hon om kopplingen mellan den mänskliga kroppens fysik och hur man själv skapar, utför och uttrycker sin egen

²⁹ Foucault, Michel, *Sexualitetens historia* Bd 1 *Viljan att veta*, [Ny utg.], Daidalos, Göteborg, 2002 s s. 33

³⁰ Ibid s.35-36

³¹ Ibid s. 40

³² Ibid s.43

könstillhörighet. Hon menar att kön är normativt.³³ Det är inte så enkelt att kön bara är en del av våra kroppars fysik utan något som vi själva skapar genom att utföra mycket strängt bestämda praxis och genom att på ett tvångsmässigt sätt upprepa de normer som är kopplade till dessa. Dessa upprepade handlingar skapar sedan kön genom den diskursen som den också skapar. Detta sätt att utföra eller spela ett kön bör inte tolkas som en handling där subjektet skapar sig själv utan den upprepande och ständiga makten hos diskursen att skapa fenomenet den styr och innehåller.³⁴

Kön har istället enligt Butler mindre att göra med våra kroppar och mer om vilka normer vi följer. Några normer som kan medfölja att vara man kan till exempel vara att ha kort hår, tala mörkt, inte sminka sig och att inte ha kjol på sig. Dessa normer är saker som de med manskropp har lärt sig hur man skall vara när man är man; hur man skall utföra och uttrycka sitt kön. Och att på ett regelmässigt sätt följa dessa normer gör att man uppfattas som att vara man. Om en med manskropp istället skulle bryta dessa nämnda normer, ha kjol, sminka sig, ha långt hår och prata ljusst skulle den personen nog istället tolkas någon som med kvinnligt kön eller i alla fall inte tolkas som någon med manligt kön. I de fallen är det ofta inte själva kroppen som gör att personen tolkas som att de har ett visst kön utan snarare hur personen utför könet. Med andra ord är dessa normer en del av en diskurs som innefattar hur vi talar om, ser på och genom det också konstruerar vad det innebär att vara av manligt kön. Men denna diskurs kan också ändras och omformas av de som är män genom hur de kollektivt väljer att definiera innehållet för och utföra sitt kön på. På 1700-talet sågs till exempel rosa som en väldigt manlig och masculin färg. Nu förknippas snarare den färgen med det kvinnliga könet istället.

Norman Fairclough

Sanningar kan bara sökas genom diskurser, diskurser diskuteras av Fairclough som språklig praktik.³⁵ Hur vi talar och skriver om saker påverkar annan social praktik i samhället.

Icke-språkliga praktiker påverkar också de språkliga praktikerna.³⁶ Fairclough belyser även hur språkbruk kan leda till förändring. Det finns de sociala strukturerna som syftar på språket och

³³ Butler, Judith, *Bodies that matter [Elektronisk resurs] on the discursive limits of "sex"*, Routledge, Abingdon, Oxon, 2011[1993], s. Xi

³⁴ Ibid s. Xii

³⁵ Fejes, Andreas & Thornberg, Robert (red.), *Handbok i kvalitativ analys*, 1. uppl., Liber, Stockholm, 2009. s86ff

³⁶ Ahrne, Göran, Ahrne, Göran & Svensson, Peter, *Handbok i kvalitativa metoder*, 1. uppl., Liber, Malmö, 2011. s.153ff

språkbruk. Sociala praktiker, vilket Fairclough³⁷ menar att det finns mönster, strukturer och ordning av våra diskurser. Sist har vi de sociala händelserna vilket är text i alla dess former. Texterna är representation och återspeglning av den potential som finns i lingvistikerna i de sociala strukturerna. Språkbruket i texter kan leda till sociala effekter och förändring i samhället genom de lingvistiska funktionerna som finns.³⁸ Hur man beskriver något kan helt plötsligt få en ny mening. Ett ord som har varit tabu kan användas, skapa debatt och sedan leda till en stor samhällelig förändring.

Fairclough är relevant för uppsatsen då han diskuterar det språkliga som diskurs och som praktik. De språkliga praktikerna leder till sociala handlingar, vilket är viktigt att poängtera i denna uppsats då språkbruket kring homosexualitet har påverkat dess sociala status.

Gestaltningsteori

Eftersom att den här uppsatsen vill titta på normerat språkbruk kring homosexuella är det relevant att ta med Erving Goffmans gestaltningsteori som teoretiskt ramverk eftersom att den tar upp sociala konventioner, inlärd automatiska sätt att se och tolka olika fenomen (s.k. frames) och hur vi sprider dessa mellan varandra i samhället. Sociologen Erving Goffman som utformade gestaltningsteorin menar att det läsaren förstår som verkligt i själva verket är en skugga av verkligheten.³⁹

Goffman behandlar frågan “vad händer här?” och hur olika den frågan kan besvaras beroende på till exempel vem man frågar och vilka sociala konventioner som avgör vad vi väljer ut och tolkar faktiskt händer i vissa situationer. Goffman skapade Frame analysis för att kunna särskåda och undersöka dessa olika element och processer (Frames) som vi använder vilka avgör hur vi upplever saker.⁴⁰ När man upplever något använder man omedvetet, oundvikligt och ofrivilligt olika frameworks för att uppfatta, identifiera och kategorisera ett oändligt antal saker i förhållande till upplevelsen. Sättet vi ser på händelsen “frame:en” ger oss ett sätt att beskriva upplevelsen.⁴¹ Detta hjälper oss alltså att skapa mening ur det till synes meningslösa.⁴² Goffman

³⁷ Fairclough, Norman, *Analysing Discourse: Textual Analysis for Social Research* [Elektronisk resurs], London; Routledge, 2003, s. 24

³⁸ Ibid s. 13-15

³⁹ Goffman, Erving, *Frame analysis: an essay on the organization of experience*, Harvard U. P., Cambridge, Mass., 1974, s. 1

⁴⁰ Ibids. 1-11

⁴¹ Ibid, s. 21-24

⁴² Ibid, s. 40

tar upp ett exempel kring golf som ett exempel på vad frames och frame analysis vill undersöka. Samtidigt kommer golfspelarna, caddiesarna och åskådarna alla uppleva spelet olika. Detta är allt en del av hur vi ser på våra upplevelser och strukturerar våra upplevelser. Alla har olika unika och personliga frames som påverkar hur de upplever golfrundan kopplat till vilken roll de har och sociala konventioner kopplade till den rollen. Om man går fram till en åskådare under en golfrunda och frågar vad som händer kommer personen antagligen inte svara att det går en fågel en bit bort även om det kanske gör det (det hade däremot kunnat vara ett svar om det rörde sig om en deltagare vid en fågelskådning). Det troligast hade antagligen varit att åskådaren berättar att de spelar golf, kanske berättar vilket hål det är på, vem som spelar och hur det går för dem i rundan. Detta är ett sätt åskådaren har lärt sig att förstå och uppleva en golfrunda på. Detta är alltihop relaterat till frames som påverkar hur åskådaren tolkar och skapar mening ur det som händer och därför också dess svar.

Framing Theory and Media

Eftersom att den här uppsatsen vill titta på hur medias språkbruk kring homosexuella kan ha en reell påverkan på hur människor tänker och homosexuella är det relevant att ta med detta som teoretisk utgångspunkt. Enligt den konstruktivistiska filosofiska världsåskådningen har inte den materiella världen någon mening i sig. Istället skapar vi mening ur den genom olika sociala processer.⁴³ Nyheter är alltså inte en objektiv spegling av verkligheten utan något som är socialt konstruerat. Media konstruerar verkligheten inte bara genom att välja vilka händelser och problem som skall bli nyheter utan också hur dessa händelser skall tolkas. Något som förespråkar för läsarna ett visst sätt att uppleva och tolka saker på.⁴⁴

Inom media och kommunikation används ofta Frame theory som ett verktyg och teoretiskt ramverk för att förstå hur media genom dessa sociala processer konstruerar verkligheten. Dessa studier tittar ofta på hur användningen av frames påverkar nyhetsskapandet. De kan också studera hur medias frames påverkar hur individer eller samhällets tolkningar, attityder eller beteendemönster.⁴⁵ Frame theory är grundat på tanken att människor inte kan förstå världen fullt ut utan behöver ta hjälp av frames för detta. Både journalister och

⁴³ Yan, Fengmin. author., *Image, Reality and Media Construction [electronic resource] : A Frame Analysis of German Media Representations of China / by Fengmin Yan [Elektronisk resurs]*, Imprint springer, Springer nature Singapore, Singapore, 2020, s. 42

⁴⁴ Ibid, s. 42

⁴⁵ Ibid, s. 47

nyhetskonsumenter har alltså dessa frames med sig för att göra världen enklare och organisera och skapa mening ur vardagliga händelser.⁴⁶

Metod

Kritisk diskursanalys

Kritisk diskursanalys är relevant för denna uppsatsen då den kritiska diskursanalysen fokuserar på språkbruk och dess funktioner i samhället. Vad ger språkbruket makt? Hur ser denna makten sedan ut? Homosexualitet genom tiderna har blivit undertryckt och uttalat på många olika sätt, därav är det viktigt att se på diskursen kring homosexualitet för att sätta fingret på hur makten ser ut inom det. Diskursanalys handlar om hur språk påverkar och skapar oss själva och andra. Det handlar om hur vi pratar med varandra, det talade ordet och det skrivna ordet, även film och foto.⁴⁷ Språket illustrerar verkligheten genom bilder, och skapar det som vi ser som sant, eller falskt, det är något som är konstant i förändring och utveckling. Språket och sanningen ändras med tiden och nya upptäckter och samhällsliga utveckling.⁴⁸ Diskursen kan uppnå en hegemonisk position, vilket innebär att den diskursen är den samhällsliga sanningen under en kortare eller längre period. Till exempel att demokrati är bra, och något man strävar efter, vilket är en stor diskurs.

All text som har skapats, intervjuer, böcker, tidningar, inspelningar och tal är en del av detta material som skapar diskursen.⁴⁹ En del av diskursanalysen är att kolla på det som finns utanför diskursen, det som inte ses som en del av sanningen, till exempel att diktatur är att föredra över demokrati. Diskursen ser också olika ut beroende på var man är någonstans. Att jämföra Sveriges diskurs om demokrati och Nordkoreas diskurs om demokrati hade fått två väldigt olika bilder av verkligheten. En diskurs verklighet kan variera i olika länder, i olika städer, i olika delar av staden men även så litet som i olika kompisgäng på samma skola.

Diskurser är konstant i utveckling, ord och begrepp som var en del av en tidigare hegemoni finns inte kvar på samma sätt nu. *Handbok i kvalitativa metoder* tar upp exemplet

⁴⁶ Yan, Fengmin. author., *Image, Reality and Media Construction [electronic resource] : A Frame Analysis of German Media Representations of China / by Fengmin Yan [Elektronisk resurs]*, Imprint springer, Springer nature Singapore, Singapore, 2020., s. 49

⁴⁷ Fejes, Andreas & Thornberg, Robert (red.), *Handbok i kvalitativ analys*, 1. uppl., Liber, Stockholm, 2009. 81

⁴⁸ Ibid 82ff.

⁴⁹ Ibid. s85ff

“nyckelbarn” vilket betyder de barn som behövde komma hem och låsa upp dörren själv för att båda föräldrarna arbetade sent.⁵⁰ Numera finns inte detta begreppet i hegemonin, i folkmun, då majoriteten av barn har föräldrar som jobbar sent och måste låsa upp dörren hemma själv efter skolan. Samma finns med många andra begrepp och diskurser i vår vardag. Ord och företeelser vi anser vara en del av normer ändras och kanske försvinner i takt med samhällets utveckling.⁵¹ Vad vi anser vara normen idag kanske inte är i närheten av normen om sju år. Detta visar en förändring av hegemoni i den rådande diskursen om vad som är okej på sociala medier. Folk blir till det man talar om dem. Om en viss grupp av människor klär sig på ett visst sätt eller beter sig på ett visst sätt så sätter folk in dem i grupper och i sina egna diskurser genom hur vi talar om dem. En person som klär sig som hegemonin i samhället talar om en vagabond, som tas upp i *Handbok i kvalitativa metoder*, så blir den personen en vagabond i folks verklighet.⁵²

Foucaults diskursanalys är en stor grund till många andras syn på kritisk diskursanalys. Där han talar om hur språket och dess användning av bild, text, rörlig bild, inspelningar m.m. skapar diskurser.⁵³ Foucault talar om hur det inte handlar om förbud eller tillåtelse av könet utan hur språket, hur man talar om det, när man talar om det och på de platser och ståndpunkter utifrån var man talar om det. Han pratar om den diskursiva företeelsen av könets omsättning i tal. Under vilka former, kanaler, med hjälp av vilka diskurser makten, hur den tränger in och kontrollerar vardagliga njutningen.⁵⁴

Fairclough belyser hur vi i en text kan analysera de interna funktionerna och de externa funktionerna. De interna menas på språkbruk och lingvistik medan de externa är sociala praktiker och effekter, vilket är mer abstrakt.⁵⁵ Nivån av diskurs är en medierande nivå mellan själva texten och den sociala kontexten. Som tidigare nämnt finns det mönster i texter och sociala praktiker som bidrar och skapar diskurser.⁵⁶ Om ett ord regelbundet används i språket så bildar det en hegemoni inom diskursen. Reisigl och Wodak talar om hur diskurser speglar samhället genom

⁵⁰ Ahrne, Göran, Ahrne, Göran & Svensson, Peter, *Handbok i kvalitativa metoder*, 1. uppl., Liber, Malmö, 2011. s.150ff

⁵¹ Ibid. s. 152ff

⁵² Ibid 151f

⁵³ Ibids.152.

⁵⁴ Foucault, Michel, *Sexualitetens historia* Bd 1 *Viljan att veta*, [Ny utg.], Daidalos, Göteborg, 2002. s51ff

⁵⁵ Ibid, s. 37

⁵⁶ Ibid, s. 38

språket. “Bortse från din tro på ords oskyldighet och språkets genomskinlighet som fönster mot en objektiv och förståelig verklighet”.⁵⁷

Ideologi och ideologikritik utgör den kritiska diskursanalysens teoretiska grundpelare. Ideologi skapas genom mellanmänniska relationer, till exempel på arbetsplatsen. Men ideologi är inte bara idéer utan något konkret och materiellt i och med att den hänger ihop med specifika praktiker och institutioner.⁵⁸ När man analyserar något utifrån ett ideologikritisk perspektiv letar man efter det som i materialet beskrivs som självklart, naturligt och normalt. Man letar efter en dominerande diskurs men också uppslag till motdiskurser. Texter präglas ofta av flera ideologier. Det är därför viktigt att titta på de olika ideologierna och lyfta fram hur, och varför de nämns.⁵⁹ I från ett ideologikritiskt perspektiv menar man att vårt vardagliga språk innehåller, förmedlar och cementerar samhällets orättvisor och ojämlikheter.⁶⁰

Analysmodell

Att använda en analysmodell uppsatsens analys är relevant för att på ett mer konsekvent sätt behandla materialet. Fairclough behandlar hur diskurser är uppdelat på olika nivåer. Den första nivån handlar om språkbruket som används, vilket leder till nästa nivå som belyser den sociala praktiken som sker av språkbruket. Därav är det viktigt att uppsatsen använder sig av en analysmodell för att enklare kunna följa och analysera innehållet i dessa nivåer.⁶¹ Malin Wreder berättar i *Diskursanalys i praktiken* hur hon använder sig av en analysmodell för att kunna analysera hennes material.⁶² Efter detta konstruerades en analysmodell för uppsatsens frågeställning. Fairclough belyser hur det inte finns en objektivitet i analys. Varje analys lider av subjektiviteten som kommer från den som gör analysen.⁶³

1. Vilka kopplingar och associationer till andra ord och koncept görs i samband med ordet homosexuell i den här diskursen?

⁵⁷ Fejes, Andreas & Thornberg, Robert (red.), *Handbok i kvalitativ analys*, 1. uppl., Liber, Stockholm, 2009 (MacLure, 2003 s.12 - deras översättning). s.83

⁵⁸ Ekström, Mats & Johansson, Bengt (red.), *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap*, Tredje upplagan, Studentlitteratur, Lund, 2019, 227

⁵⁹ Ibid s. 239

⁶⁰ Ibid. s. 228f

⁶¹ Fairclough, Norman, *Analysing Discourse: Textual Analysis for Social Research* [Elektronisk resurs], London; Routledge, 2003, s24ff

⁶² Börjesson, Mats & Palmblad, Eva (red.), *Diskursanalys i praktiken*, 1. uppl., Liber, Malmö, 2007 s 36

⁶³ Fairclough, Norman, *Analysing Discourse: Textual Analysis for Social Research* [Elektronisk resurs], London; Routledge, 2003, s. 13ff

2. Vilken bild av homosexuella får man av dessa ord?

Analys

Under analysprocessen har det ur materialet framkommit tre olika teman kopplade till språkbruket kring homosexualitet; Homosexualitet är ett hot, Homosexualitet är en avvikelse och Homosexualitet är något negativt.

Under analysprocessen har det ur materialet också framkommit några dominerande citat som på ett bra sätt exemplifierar språkbruket kring homosexuella och diskursen denna uppsats intresserar sig för. Det är dessa som analyseras och återges i analysen.

En av textanalysens svagheter är att en persons tolkning av en text alltid kommer vara subjektiv. För att motarbeta detta har vi båda gått igenom och diskuterat alla citat. Där vi har haft olika tolkningar har vi diskuterat dessa tills vi kommit fram till ett gemensamt sätt att tolka citaten för uppsatsen.

Homosexualitet är ett hot

I artiklarna finns ett återkommande tema där homosexuella beskrivs som ett hot och en fara. Både för hela samhället men också vissa specifika grupper:

“I första hand måste barn och ungdom skyddas, och vidare straffbeläggas sådana yttringar av homosexualitet, som kränka allmän ordning och andständighet.” - 13 Januari 1944 - Riksdagen - förhandsbesked begäres om årets propositioner - revision av staffen för homosexualitet. - Svenska Dagbladet

Detta citat är taget ur en artikel ur Svenska Dagbladet som rapporterar om olika propositioner som kommit in till riksdagen och då även lagförslaget om att göra homosexualitet lagligt. Artikeln återger riksdagens resonemang om lagförslaget, dess fördelar och nackdelar.

I citatet framförs också att *I första hand måste barn och ungdom skyddas från homosexuella*. Fairclough belyser hur språkbruket påverkar den sociala praktiken i samhället, att aktivt skriva om homosexualitet som något barn och ungdom måste skyddas från bidrar till en fortsatt homofobi i landet.⁶⁴ Yttringar av homosexualitet är ett nedvärderande sätt att förklara

⁶⁴ Fairclough, Norman, *Analysing Discourse: Textual Analysis for Social Research* [Elektronisk resurs], London; Routledge, 2003, s. 33ff

homosexualitet, i samband med att de kränker allmän ordning och anständighet bidrar till den homofobi som redan florerar.

I citatet tas det som ett självklart faktum och sanning att homosexuella personer är en fara för barn. Här ges även inget utrymme för att barn och ungdomar själva skulle vara homosexuella. Detta ger även bilden av att barn och ungdomar behöver skyddas mot homosexuella. Att homosexuella på olika sätt medvetet eller omedvetet gör saker som skadar barn och ungdomar. Detta nämns också utan att det förklaras eller motiveras. Kopplat till att detta nämns i kontexten kring avkriminaliseringen av homosexualitet ger det bilden av att homosexuella skulle begå övergrepp eller fler övergrepp på barn bara för att lagen inte hindrar dem längre. Eftersom att det inte lämnas några motiveringar till varför homosexuella är ett hot för barn och att det tas som en sanning kan detta ses som ett normativt språkbruk som man använder om homosexuella. Dessa språkbruk får enligt Fairclough sociala konsekvenser, som i det här fallet att homosexualitet fortsätter att vara olagligt för att inte barn skall skadas.⁶⁵

Gestaltningsteorin tar upp och pratar om hur vi använder inlärd kognitiva genvägar, så kallade frames, för att avgränsa och skapa mening ur våra upplevelser. Dessa använder vi för att svara på frågan vad händer här?⁶⁶ Att tala om att homosexuella och att de är ett hot för barn på detta självklara sätt kan nästan liknas vid en frame som man direkt applicerar på homosexuella istället för att tänka över saken mer ingående. Istället för att besvara frågan vad händer här besvarar denna "frame" frågan vad är det här? Genom att skriva om homosexuella på detta sätt sprider man även denna frame och sätt att tänka kring homosexuella till andra.

Här använder man också just motiveringen att skydda barn och unga (vilket är svårt att hävda är moraliskt fel) som ett indirekt sätt att upprätthålla den heterosexuella makten. Foucault menar också att barnafödande spelar stor roll när det kommer till att heterosexuella ligger högst upp i hierarkin.⁶⁷ I den här diskursen blir barnen något som tillhör de heterosexuella. Något som de heterosexuella värderar så otroligt högt och som de homosexuella vill skada. De tar inte med aspekten att homosexualitet är något som en människa föds med.

⁶⁵ Fairclough, Norman, *Analysing Discourse: Textual Analysis for Social Research* [Elektronisk resurs], London; Routledge, 2003, s. 36ff

⁶⁶ Goffman, Erving, *Frame analysis: an essay on the organization of experience*, Harvard U. P., Cambridge, Mass., 1974, s. 1-11

⁶⁷ Foucault, Michel, *Sexualitetens historia Bd 1 Viljan att veta*, [Ny utg.], Daidalos, Göteborg, 2002 s. 34ff

“En annan brist hos förslaget ligger däri att det inte ger möjlighet att avlägsna en person med homosexuella tendenser från uppgiften att vara lärare eller fostrare.”- 19 Februari 1944 - Kritik mot ny lag om homosexualitet - Dagens Nyheter

I denna artikel av Dagens Nyheter skriver de om riksdagens kritik mot det nya lagförslaget om att lagliggöra homosexualitet. Som exempel här har vi att homosexuella individer inte skall ha med barns uppfostran att göra. Istället är det en svaghet hos lagförslaget att uppfostrare och lärare inte kan avlägsnas om de uppvisar *homosexuella tendenser* som de beskriver det. Uttrycket *homosexuella tendenser* har en negativ laddning, ordet tendenser är inte uttryckt som något normalt utan det beskriver handlingar som inte uppskattas eller handlingar som borde tränas bort. Homosexuella gestaltas då som personer med tendenser som borde försvinna, eller som sagt tränas bort. Dessa sociala konsekvenser av språkbruket meddelar att homosexualitet är något som inte får eller någonsin borde få ta plats i vårt samhälle, speciellt i fostrande kontexter.⁶⁸ Kontexten i artikeln behandlar hur lagförslaget är bristfälligt på grund av att det inte längre går att avlägsna eller sparka individer med homosexuell läggning från att uppfostrare barn på olika sätt. Denna synen implicerar att homosexuella inte borde vara runt barn då den diskursiva hegemonin i samhället under 1944, som påvisats i resonemanget ovan, är att homosexuella förgriper sig på barn. Även om det är en medfödd sexuell läggning är fortfarande diskursen genomsyrad av att homosexuella personer försöker skada och sexuellt utnyttja barn och unga. Det är ett återkommande tema i artiklarna, att barn och ungdomar måste skyddas från homosexuella personer. Detta tema är fött ur diskursen att homosexuella handlingar och tendenser är en allmän fara.

Citatet framhåller också indirekt att homosexuella inte skulle vara bra förebilder för barn. Att de inte är lämpliga att ha som lärare oavsett vad de undervisar i. Att man inte vill att en lärare eller fostrare ska “föra vidare” sin homosexualitet till unga påvisar diskursen att homosexualitet är hegemoniskt fel och något man väljer att utföra. Språkbruket i citatet skapar en bild av att homosexualitet är något som på ett negativt sätt påverkar alla andra aspekter och sammanhang som en homosexualitet person är delaktig i, oavsett om det inte har något med kärlek eller sexualitet att göra.⁶⁹

⁶⁸ Foucault, Michel, *Sexualitetens historia* Bd 1 *Viljan att veta*, [Ny utg.], Daidalos, Göteborg, 2002, s. 23ff

⁶⁹ Fairclough, Norman, *Analysing Discourse: Textual Analysis for Social Research* [Elektronisk resurs], London; Routledge, 2003, s. 24.

”Justitieministern har också som proposition framlagt strafflagberedningens förslag till lag om kastrering av personer med kriminella sexuella böjelser.” - 13 Januari 1944 - Motionsflod och propositionsström - Aftonbladet

Även i Aftonbladet så skriver de om nya lagförslag som kommit in till riksdagen. I denna artikel beskrivs de nya motionerna inklusive lagförslaget om att lagliggöra homosexualitet. Citatet ovan kommer direkt efter att man nämnt lagförslaget om homosexualitet. I kontexten görs det en koppling att *kriminella sexuella böjelser* är direkt kopplat till homosexualitet och att homosexualitet är en *kriminell sexuell böjelse*. Även fast att uttrycka sig på det här ganska kalla och kränkande sättet genom ordet *kriminell sexuell böjelse* är förståerligt i den dåvarande lagliga kontexten fortsätter det ändå den negativa, kriminella synen på homosexualitet i samhället. Språkbruket i artikeln är vanligt för den tid den är skriven, men homosexuella framställs som personer som inte kan behärska sitt oanständiga begär. Dessa språkbruk får enligt Fairclough sociala konsekvenser, som i det här fallet att homosexualitet fortsätter att vara olagligt eller att det fortfarande ses som något kriminellt och farligt.⁷⁰

Synen på homosexualitet och vad homosexualitet innebär i samhället är socialt konstruerat av de som lever i samhället. Butler skriver om hur diskurser har makten att skapa fenomenet den styr, och innehållet. I det här fallet med homosexuella kan man se att diskursen kring homosexuella på ett sätt formar de homosexuella.⁷¹ Att tala om homosexualitet som en *kriminell sexuell böjelse* trots att man just håller på att omvärdera ifall det borde vara lagligt är en fortsättning på den rådande diskursen där homosexualitet är stämplat som fel. Att språkmässigt i en diskurs inte öppna upp för förändring utan fortsätta prata om homosexualitet som något olagligt kan upprätthålla den samhälleliga synen av det homofobiska konsensus som agerar, vilket kan få effekten att det fortsätter att vara olagligt. Och på det sättet har diskursen format sitt subjekt.⁷²

”Samhället måste skydda sig mot den smitta som en ökad spridning av homosexualiteten innebär. Svaga naturer, som inte alls ha någon konstitutionellt betingad homosexuell läggning, bli lätt indragna.” - 16 Mars 1944 -

⁷⁰ Fairclough, Norman, *Analysing Discourse: Textual Analysis for Social Research* [Elektronisk resurs], London; Routledge, 2003, s. 24

⁷¹ Butler, Judith, *Bodies that matter [Elektronisk resurs] on the discursive limits of "sex"*, Routledge, Abingdon, Oxon, 2011[1993], s. Xii

⁷² Ibid s. Xii

Svenska Dagbladet i denna artikel talar kring de mildrade lagstiftningarna kring homosexualitet och beskriver med en negativ ton hur det i princip är straffritt. Här tar de upp hur samhället måste fortsätta att skydda sig mot den *smitta* som är homosexualitet. De belyser även hur folk som inte är *konstitutionellt* homosexuella, utan bara svaga lätt kan bli indragna om de inte sätter strängare straff. De som blir påverkade av homosexualiteten, som blir "*förförda*" och själva börjar utföra homosexuella handlingar är av "*svaga naturer*" vilket inte bara framställer homosexuella som svaga, hemska personer, utan även de som börjar utföra homosexuella handlingar (vilket vi idag kan säga förmodligen är homosexuella personer som inte vågar erkänna det) är svaga personer som inte kan stå emot. Artikeln fortsätter med att beskriva homosexuella som någon med en *konstitutionell betingad homosexuell läggning*, för att särskilja dem mot de personer som är *svaga för homosexuella handlingar*. Foucault belyser hur homosexualitet inte har plats i samhället på det sätt som heterosexualitet har. Folkhemmet i samhället är en plats för en man och en kvinna enligt konsensus 1944, därav ses de som går emot detta förbud som någon som står utanför makten, en svagare person som inte kan stå emot *homosexuella frestelser*.⁷³ Dessa *karaktärssvaga* individer ses av samhället som något dåligt tillsammans med homosexuella personer. Detta kan vi se är ett återkommande tema då en annan artikel skriver att sunda människor, med en sund mänsklig reaktion, kan motstå denna förförelse. Homosexuella framställs i detta citat som några som förför dessa svaga individer för att sprida smittan av homosexualitet i Sverige.

Könets frihet diskuteras av Foucault, att könet borde ha rätten att uttrycka sig på det sättet som det konstitueras. Könet och könsdriften har skrivit in sig i politiken. Foucault belyser hur förbudet av könets drift leder till att tala om det och inte minst agera ut på det, är en överträdelse. Personen som gör detta ställer sig utanför makten av det bestämda, vilket kan leda till ännu mer upprördhet och revolt mot dess handlingar. Att artiklarna skriver om homosexualitet i ett gladare ljus blir en direkt överträdelse av den bestämmelse som finns av hur könsdriften och sexuell njutning skall se ut. Vilket kan leda till stora invändningar av andra, som till exempel av

⁷³ Foucault, Michel, *Sexualitetens historia* Bd 1 *Viljan att veta*, [Ny utg.], Daidalos, Göteborg, 2002 s. 55

biskopen som är emot homosexualiteten och att de som faller för homosexuella handlingar är aktivt *svaga*.⁷⁴

I artikeln beskrivs homosexualitet som en smitta. Det ger en stark negativ bild av homosexualitet; att det är något sjukligt som man måste skydda sig själv och samhället mot så att det inte sprids mer. Det är en slags språklig skrämstaktik som ska få homosexualitet att fortsätta vara olagligt. Detta är ett exempel på när någon medvetet använder ord och språkbruk för att få eller hindra sociala förändringar.⁷⁵ I det här fallet att homosexualitet ska fortsätta vara olagligt.

Homosexualitet är en avvikelse

I artiklarna finns ett återkommande tema där homosexuella beskrivs med nedsättande ord som jämfört med de heterosexuella normerna i samhället framstället homosexuella som en avvikelse från resten av samhället.

“Bestraffning och behandling av homosexuella bör inte ske allt för summariskt, då konstitutionell abnormitet kan tänkas föreligga.” - 19 Februari 1944 - biskopsmötet om de homosexuella - Svenska Dagbladet

I kontexten av de andra artiklar är denna artikel av Svenska Dagbladet mer positiv, den gestaltar homosexuella som en *konstitutionell abnormitet* istället för ett aktivt *kriminellt* val. Vilket i sig inte är något väldigt positivt egentligen men under 1944 var diskursen om homosexualitet öppet negativt. Homosexualitet kan vara medfött i deras ögon och därav kan vi inte avskriva människor utan vidare bevis på kriminalitet. Med det borde vi inte bedöma omedelbar bestraffning eller behandling, behandling kan till exempel vara *kastring*. Vilket gestaltar homosexuella med mer medlidande än andra artiklar, där homosexuella har blivit avskrivna direkt på grund av deras homosexualitet och inte på grund av kriminella handlingar.

Enligt Foucault är det den heterosexuella sexualiteten som har en hegemonisk ställning och sätter spelreglerna för sexualitet i samhället.⁷⁶ Detta märks i ovan citat eftersom att det där är (med största sannolikhet) heterosexuella som diskuterar om vad man ska göra med de homosexuella. Vilka regler som de heterosexuella borde sätta för de homosexuella. Den subjektiva samhälleliga sanningen är delvis att homosexuella är kriminella personer som

⁷⁴ Foucault, Michel, *Sexualitetens historia* Bd 1 *Viljan att veta*, [Ny utg.], Daidalos, Göteborg, 2002 s.36f

⁷⁵ Fairclough, Norman, *Analysing Discourse: Textual Analysis for Social Research* [Elektronisk resurs], London; Routledge, 2003, s. 24.

⁷⁶ Foucault, Michel, *Sexualitetens historia* Bd 1 *Viljan att veta*, [Ny utg.], Daidalos, Göteborg, 2002 s. 55

förgriper sig barn och unga, men samtidigt så är de födda med detta dystra öde som inte går att ändra. Det finns många olika synvinklar som kommer fram genom de olika sätten att uttrycka sig i artiklar, citat från biskopar och kamrarmän blandas ihop med lagar och subjektiva åsikter. Fairclough talar om hur dessa praktiker och hur detta språkbruk tillsammans skapar samhället och konsensus.⁷⁷ I citatet benämns homosexualitet som en *konstitutionell abnormitet*. Här får man bilden av att sexualitet och specifikt homosexualitet är något konstitutionellt; Något medfött och grundläggande hos en person. Det är inte något som kan förändras utan de som är homosexuella har bara fått den lotten i livet. Att sedan också kalla det som en konstitutionell abnormitet ger bilden av att homosexuella (till skillnad från heterosexuella) har ett grundläggande fel som man måste ta hänsyn till när det kommer till behandling eller bestraffning. Detta ger också en bild av att homosexualitet inte är något naturligt förekommande utan något som är fel. Man antar att alla människor är menade att vara "konstitutionellt" heterosexuella, på grund av synen av folkhemmet och vikten av barnafödande i samhället, och alla som avviker från det är abnormala.⁷⁸

"De homosexuella handlingarna bero inte på ett lastbart och liderligt leverne, och när folk får veta att homosexualiteten är medfödd sluta de upp med förkastelsesdomarna och känna medlidande med de människor som fått en så hård lott. Ingen bör straffas för sådant som endast är en konsekvens av ett medfött lyte." - 16 Mars 1944 - Riksdagen: Fattigvårds- och konkursstrecken upphävdes trots borgtrenden - Mildrad lagstiftning mot homosexualitet
- Homosexualiteten i princip straffri - Svenska Dagbladet

I citatet av Svenska Dagbladet fortsätter de med att förklara hur homosexualitet är medfött och att de inte borde straffas enbart på grund av vad de har fötts med. Och att denna medfödda *lyte* skall man känna medlidande för. Här görs återigen en särskiljning från heterosexuella, och makten de har över de homosexuella i samhället. Man skulle inte använda heterosexuella handlingar som begrepp. Begreppet är också diffust vilket bidrar till att man lite mystifierar och demoniserar homosexuella och deras "handlingar". Begreppet används på ett distanserat och nästan kliniskt sätt. Enligt Fairclough får vårt språkbruk sociala konsekvenser.⁷⁹ I det här fallet handlar kan detta särskiljande och distanserat sätt att uttrycka sig på får konsekvensen att

⁷⁷ Fairclough, Norman, *Analysing Discourse: Textual Analysis for Social Research* [Elektronisk resurs], London; Routledge, 2003, s. 13ff

⁷⁸ Foucault, Michel, *Sexualitetens historia Bd 1 Viljan att veta*, [Ny utg.], Daidalos, Göteborg, 2002 s.28ff

⁷⁹ Fairclough, Norman, *Analysing Discourse: Textual Analysis for Social Research* [Elektronisk resurs], London; Routledge, 2003, s. 13ff

heterosexuella och homosexuella inte ses som på samma plan. De är inte två jämlika men olika sätt att uttrycka sin sexualitet på utan heterosexualitet är standarden medan homosexualitet är det avvikande och dåliga som man använder andra och avvikande begrepp för att prata om. Att använda dessa termer kan sedan upprätthålla detta sätt att tänka om homosexuella som kan göra att homosexualitet fortsätter att vara olagligt.

Det finns starka negativa åsikter som bidrar till den homofobiska synen samhället har, men språkbruket syftar på att det är människor som inte kan råka för det. Butler skriver om hur vi konstruerar vårt eget kön, vi praktiserar våra egna normer.⁸⁰ Könet och normerna i samhället är konstruerat av den heterosexuella makten. Det sexuella uttrycket av homosexualitet är undertryckt av det heterosexuella. Vilket i sin tur leder till att även om homosexualitet ses som något medfött i samhället är uttrycket av det fortfarande förbjudet. Eftersom homosexuella handlingar lever i symbios med homosexuella personer så blir detta medlidande kortvarigt i samhället då det fortfarande är kriminellt att agera på det *medfödda lytet*.

“[...] Sunda människors reaktion mot all snedvriden sexualitet borde vara en garanti mot förförelse.” - 16 Mars 1944
- Riksdagen: Fattigvårds- och konkursstrecken upphävdes trots borgtrenden - Mildrad lagstiftning mot
homosexualitet - Homosexualiteten i princip straffri - Svenska Dagbladet

Svenska Dagbladet beskriver i denna artikel hur människor som är *normala* och “*sunda*” borde kunna motstå förförelse från homosexuella. Användandet av “*snedvridna sexualiteten*” bidrar till en aktivt dålig och fientlig syn på homosexuella. På grund av språkbruket skapas en rädsla hos folket mot homosexualitet då det beskrivs som något snedvridet jämfört med det vanliga och bra i samhället, vilket i detta fallet är heterosexualitet. Det beskriver homosexuella som något konstigt, fel och helt snett jämfört med den sunda, heterosexuella människor som kan *motstå frestelsen*. Foucault skriver om den heterosexuella hegemonin.⁸¹ Denna syns väldigt tydligt i den här texten eftersom att man rakt ut benämner homosexualitet som *snedvriden*, underförstått i förhållande till heterosexualitet som framställs som den “*normala*” sexualiteten vilket vidare befäster den heterosexuella hegemonin. Fairclough påvisar att språkbruket påverkar hur samhällets syn på homosexualitet blir värre genom att använda nederärderande termer. En *snedvriden sexualitet* blir något utanför det normala, även om homosexuella inte här gestaltas

⁸⁰ Butler, Judith, *Bodies that matter [Elektronisk resurs] on the discursive limits of "sex"*, Routledge, Abingdon, Oxon, 2011[1993], s. xii

⁸¹ Foucault, Michel, *Sexualitetens historia Bd 1 Viljan att veta*, [Ny utg.], Daidalos, Göteborg, 2002 s. 33

som aktivt förgripande.⁸² Citatet ger också bilden av att denna reaktion som sunda människor har mot homosexualitet är rätt, riktigt och något som man vill bevara. Att beskriva homosexualitet som snedvriden ger bilden av att homosexualitet inte är något naturligt förekommande utan en felaktig och förvriden version av den rätta heterosexuella sexualiteten. Det ger en bild av att folk som inte tar avstånd från homosexuella eller till och med stöttar homosexuella t.ex. genom att stötta lagförslaget är osunda eller har en osund reaktion mot homosexualitet. Folkmoral och sundhet har skrivits om i tidigare analysdelar, men det är ett återkommande begrepp som används för att visa på dikotomin mellan heterosexualitet och homosexualitet. Vilket formar diskursen av homosexualitet som något vedertaget fel. Det är ett slags maktutövande att prata om *sunda* människor i jämförelse med de *karaktärssvaga* människor som faller för de homosexuellas förförande.⁸³ I citatet specificerar man inte heller vilken typ av reaktioner mot homosexualitet som man som sund person gör. Det kan innefatta allt mellan mentalt avståndstagande till rena våldsbrott. Handlingar som man i citatet stöttar och stämplar som sunda. Gör man denna tolkning av citat är det extremt negativt för homosexuella och konsekvenserna mot homosexuella kan bli ytterst allvarliga.⁸⁴

Citatet ger en bild av att sexualitet och att vara homosexuell handlar om ens karaktär likt moraliska eller etiska ståndpunkter, det ses som ett aktivt val att motstrida den rådande sexuella makten i samhället. Homosexuella går emot folkhemmet i deras syn.⁸⁵ Att vara homosexuell eller stötta homosexuella innebär en svaghet i ens karaktär eller moraliska ståndpunkter, man ska eller borde ha en naturlig motståndskraft mot homosexualitet.

“Desamma gäller när någon på grund av könsdriftens abnormala riktning eller styrka åsamkas svårt själsligt lidande eller annan allvarlig olägenhet.” - 13 Januari 1944 - Riksdagen - förhandsbesked begäres om årets propositioner - revision av staffen för homosexualitet. - Svenska Dagbladet

Homosexualitetens könsdrift gestaltas i kontexten och i samhället en *abnorm riktning*, något som inte är normalt och något som skall undvikas. Den rådande heterosexuella hegemoniska synen på homosexuella är att det är ett *abnormt, onormalt* sexuellt uttryck. Goffman tar upp hur det man

⁸² Ahrne, Göran, Ahrne, Göran & Svensson, Peter, *Handbok i kvalitativa metoder*, 1. uppl., Liber, Malmö, 2011. s.153ff

⁸³ Foucault, Michel, *Sexualitetens historia* Bd 1 *Viljan att veta*, [Ny utg.], Daidalos, Göteborg, 2002 s. 28ff

⁸⁴ Fairclough, Norman, *Analysing Discourse: Textual Analysis for Social Research* [Elektronisk resurs], London; Routledge, 2003, s.24.

⁸⁵ Foucault, Michel, *Sexualitetens historia* Bd 1 *Viljan att veta*, [Ny utg.], Daidalos, Göteborg, 2002 s.26ff

skriver är en skugga av verkligheten, vilket vi här kan se att homosexuella personer gestaltas som personer som inte är normala.⁸⁶ Verkligheten är därav att homosexuella personer inte ses som normala jämfört med det heterosexuella. Homosexuella gestaltas som personer som åsamkar svårt själsligt lidande eller annan allvarlig olägenhet. Det ger också bilden av att homosexuella sexuellas driv är extra stark i jämförelse med heterosexuellas sunda anständighet.

Homosexualitet är ett resultat av dessa personers abnorma översexualitet. Journalistiska texter och artiklar är enligt Fengmin inte en objektiv spegling av verkligheten, utan allting är subjektivt till samhällets syn på verkligheten som hon själv har skapat, därav kan vi tydligt se att den subjektiva synen på homosexuella som gestaltas i media är rakt nedsättande.⁸⁷ Homosexuella gestaltas som personer som aktivt agerar för att skapa lidande, de är kriminella varelser som agerar på sin abnorma, och kriminella könsdrift. Det är fortfarande en underliggande konsensus att homosexualitet inte är acceptabelt.

“I första hand måste barn och ungdom skyddas, och vidare straffbeläggas sådana yttringar av homosexualitet, som kränka allmän ordning och anständighet.” - 13 Januari 1944 - Riksdagen - förhandsbesked begäres om årets propositioner - revision av staffen för homosexualitet. - Svenska Dagbladet

De använder också negativa ord för att beskriva homosexualitet; att den *kränka allmän ordning och anständighet*. De kritiserar inte bara homosexualitetens sexuella aspekter som lagen behandlar utan också hur personer som är homosexuella “uttrycker sig”. Uttryck kan tolkas som många olika saker t.ex. hur en person pratar, klär sig eller bara för sig. I citatet antar man även att homosexuella har ett speciellt sätt att uttrycka sig på som skiljer sig från heterosexuella. I citatet framhålls också att detta sätt som homosexuella “uttrycker” sig skulle kunna kränka (implicit heterosexuell) allmän ordning och anständighet och därför behöver hämmas av en visst lagförbud. Den lyfter fram bilden av att homosexuella borde inte bara vara lagligt förbjudna till sexuellt umgänge utan att de också borde vara kontrollerade enligt lag i hur de får uttrycka sig vilket kan innefatta allt ifrån hur man klär sig till hur man går. Butler belyser hur könet skapas

⁸⁶ Goffman, Erving, *Frame analysis: an essay on the organization of experience*, Harvard U. P., Cambridge, Mass., 1974, s. 1f

⁸⁷ Yan, Fengmin. author., *Image, Reality and Media Construction [electronic resource] : A Frame Analysis of German Media Representations of China / by Fengmin Yan [Elektronisk resurs]*, Imprint springer, Springer nature Singapore, Singapore, 2020, s. 42f

genom uttryck, att kritisera och vilja hämma homosexuella uttryck blir därigenom ett försök att förtrycka och hämma hela den sexuella läggningen.⁸⁸

Homosexualitet är något negativt

I många av artiklarna förekommer ord och uttryckssätt som på olika sätt lyfter fram homosexualitet som något som är negativt antingen genom att det är fel och förvrängt, kriminellt eller sorgligt. Ordet homosexuell otukt förekommer på många ställen som en term för att benämna homosexuella handlingar till exempel i citatet:

“Lagbestämmelserna från 1864 om homosexuell otukt och otukt mot djur bör ändras anser justitieministern - [...] Otukt mot djur bör inte straffas. [...] Homosexuella handlingar böra vara straffbelagda endast när särskilda omständigheter föranleder det.” - 13 Januari 1944 - Motionsflod och propositionsström - Aftonbladet

Citatet fortsätter här från ovan med att förklara de nya lagstiftningarna, där de beskriver hur det blir mildare och att homosexualitet endast skall bestraffas i vissa angelägenheter. Att använda begreppet *homosexuell otukt* blir här en slags maktutövning som bidrar till att upprätthålla dikotomin mellan det homosexuella och heterosexuella. Ordet otukt är inte neutralt utan används t.ex. när man pratar om en person har sex med djur. Det är ett ord som ofta används för att benämna sexuella handlingar som är fel, oetiska, förvrängda, perversa och avskyvärda. Att använda ordet otukt istället för ett neutralt ord som t.ex. sexuella handlingar när man pratar om samkönade sexuella handlingar framställer därmed dessa handlingar som fel, oetiska, förvrängda, perversa och avskyvärda.

I citatet ovan nämns också otukt med djur direkt efterföljande och i samma kontext som homosexuella sexuella handlingar detta ger en föreställning om att dessa är likaställda. Det ger en bild av att ha sex med någon av samma kön är lika fel, oetiskt och perverst som att ha sex med ett djur. Detta trots att det handlar om två helt olika saker. Detta bidrar vidare till denna maktutövning och särskiljning av heterosexualitet och homosexualitet genom att koppla homosexuella handlingar till något som allmänt är vedertaget som dåligt. Genom att uttrycka sig på det sätt gör man en markering och språkligt väljer man att inte släppa in homosexuella

⁸⁸ Butler, Judith, *Bodies that matter [Elektronisk resurs] on the discursive limits of "sex"*, Routledge, Abingdon, Oxon, 2011[1993], s. Xii

handlingar i värmen med heterosexuella handlingar utan märker det istället som något som till skillnad från heterosexuella handlingar är fel och otukt. Foucault belyser hur det finns undertryckta sexualiteter som inte skall få visas i samhället som i det här fallet är de homosexuella som till och med gjorts olagligt. Den som praktiserar denna sexualitet står utanför makten och gör något vedertaget fel. Den sexualitet som får praktiseras öppet i samhället är bestämt av folket och lagarna. Homosexualitet är vid denna tiden inte med i det. Därav finns det konsekvenser av att agera på sin homosexualitet, vilket i detta fall leder till att de inte får vara nära barn.⁸⁹

Fairclough skriver att språkbruket i texter kan leda till sociala effekter och förändring i samhället.⁹⁰ När man språkmässigt särskiljer och demoniserar homosexuella handlingar genom att använda ordet otukt blir. Detta kan ses som en ond cirkel och en upprätthåller en social maktstruktur som gör att homosexualitet förstärker att vara olagligt eftersom att det till skillnad från heterosexuella handlingar framställs och behandlas språkligt som något avvikande och fel. I några av artiklarna nämns också kastrering och anledningar till kastrering i direkt samband med att homosexualitet nämns på liknande sätt som exemplet med otukt mot djur. Precis som med otukt med djur gör detta att dessa anledningar länkas samman med och gäller för homosexuella. I dessa resonemang om kastrering förekommer ett stort avvikande och hot-tema men även ett negativt tema kopplat till homosexuella.

Att homosexualitet som i sig oifrånkomligt är något negativt som bara ställer till problem och lidande. Detta framförs också som ett argument mot att homosexualitet ska bli lagligt. Att gestalta homosexuella på detta nästan sorgliga sätt i texten bemöts ofta med antingen medlidande eller används allmänt som motivering till varför det är dåligt; eller en kombination av dessa två. Här är ett till exempel från en artikel Svenska Dagbladet från 16 Mars där de återger riksdagens arbete som innefattar ett referat från en diskussion riksdagen hade kring lagförslaget att lagliggöra homosexualitet:

“Flera sakliga skäl kunna visserligen anföras till förmån för förslaget. Men det kan medföra större social skada, om man lämnar dessa handlingar helt straffria, istället för att vidga möjligheterna att fria på medicinska grunder. Då detta synes mig vara ett inslag av missriktad humanitet, som kan leda till svåra skador för den enskilde och för samhället yrkar jag avslag. [...] statsrådet nämnde i sammanhanget att knappast något område uppvisare så dystra

⁸⁹ Foucault, Michel, *Sexualitetens historia* Bd 1 *Viljan att veta*, [Ny utg.], Daidalos, Göteborg, 2002. s. 35f

⁹⁰ Fairclough, Norman, *Analysing Discourse: Textual Analysis for Social Research* [Elektronisk resurs], Routledge, London, 2003, s. 13ff

följdverkningar som homosexualiteten. Det florerar där ett osunt utpressningsystem, som gör livet outhärdligt för många av offren och som i många fall leder till självmord” - 16 Mars 1944 - Riksdagen: Fattigvårds- och konkursstrecken upphävdes trots borgtrenden - Mildrad lagstiftning mot homosexualitet - Homosexualiteten i princip straffri - Svenska Dagbladet

Artikeln säger att homosexualiteten har dystra följdverkningar och nämner samtidigt att homosexualitet leder till svåra skador för både den enskilda och samhället. De homosexuella beskylls inte för något av detta utan det visas snarare medlidande. Detta ger dock en väldigt nedsättande gestaltning av homosexuella som i grunden är dysfunktionella och är dömda till att orsaka lidande och skada för sig själv och andra för att de inte bidrar till det svenska folkhemmets norm som samhället tycker.⁹¹ Samtidigt ser man allvarligt på detta onödiga lidande och dessa skador och överväger hur man bäst kan råda bot på och avsluta detta lidande. Att prata om homosexualitet på det här sättet detta ger bilden av är oifråkomligt skadligt, smärftfullt och dysfunktionellt och att det vore bättre för både samhället och de homosexuella om homosexualitet bara inte fanns, de ställer sig inom makten av diskursen. Att använda detta sätt att tala om homosexuella på som en motivering till varför homosexualitet är dåligt och borde fortsätta vara olagligt är ett exempel på det Fairclough menar med att språkbruk kan få sociala konsekvenser.⁹² I det här fallet kan konsekvensen av språkbruket bli att homosexualitet fortsätter vara olagligt.

I denna artikel av Svenska Dagbladet nämner de att medlidande eller vilja att legalisera homosexualitet är *“missriktad humanitet.”* Artikeln beskriver den mildrade lagstiftningen av homosexualitet, en artikel uppsatsen har flera citat av redan. De menar att man med goda intentioner försöker hjälpa homosexuella genom att göra homosexualiteten laglig men att inte kommer vara till hjälp utan snarare kommer göra situationen för homosexuella värre. Detta särskiljer homosexuella på ett väldigt negativt sätt eftersom det framförs som att varken samhället eller de homosexuella skulle *“må bra”* ifall det faktiskt blev lagligt. Till skillnad från heterosexualitet ska homosexualitet inte vara lagligt, vilket påvisar den rådande dikotomin där homosexuella uttryckt fortfarande är undertryckt. Detta sätt att utföra eller spela ett kön bör inte tolkas som en handling där subjektet skapar sig själv utan den upprepande och ständiga makten

⁹¹Foucault, Michel, *Sexualitetens historia* Bd 1 *Viljan att veta*, [Ny utg.], Daidalos, Göteborg, 2002. s.16ff

⁹² Ibid s.35

hos diskursen att skapa fenomenet den styr och innehåller.⁹³ Detta är ett bra exempel på detta eftersom att när man upprepar pratar om homosexuella som dystra varelser vars sexualitet behöver vara olaglig, bidrar det till att homosexuella fortsätter vara dystra.

“I många fall, kanske de flesta, synes kunna betraktas som en till last förvärrad ovana, som uppkommit ur onani och sedan genom behov av stegring samt påverkan av dåligt kamratliv utvecklats sig över mutuell onani till grövre former av sexuell otukt.” - 14 Mars 1944 - Herr redaktör - Skall homosexualiteten “legaliseras”? - Svenska Dagbladet

Ovanstående citat är taget från en insändare i Svenska Dagbladet dagen från den 14 Mars två dagar efter att första lagutskottet lämnat sitt betänkande om lagen, vilket täcktes i media. Homosexualitetens ursprung har talats mycket om fram och tillbaka inom sexualpolitiken, att det kommer från onani är något man tidigare har hört. Det förnedrar homosexualitetens integritet att det skulle uppkomma från personer som onanerar för mycket och inte får ligga. Foucault talar om den växande individualismen, som är en grund till folks egen moral och deras sexuella principer. Med detta vill han säga att individualismen påverkar hur folk vågar uttrycka sin sexualitet, folk har mer individbaserade sexuella upplevelser och uttryck mer än att det är staten och kapitalet som skall bestämma vad som är rätt och fel för människor att agera på. Homosexualiteten beskrivs på väldigt många olika negativa sätt i de flesta artiklar, men det är en individbaserad njutning som ses ner på. Otukt med djur är också en av dessa individbaserade njutningar som har blivit accepterat i samhället.⁹⁴ Foucault belyser hur denna “odling av sig” är grunden till njutningsetiken vi har i samhället. Denna njutningsetik har sedan försökt att tämjas och bestämmas över, vilket har lett till följdverkningar att homosexualitet inte är accepterat på det sätt som heterosexualitet är. Han talar om hur detta egentligen inte stöttade eller skulle ha utvecklat förbudsområdet, utan att den sexuella njutningen är mer individuell och det som passar en själv.

Konsensusen har dock blivit att homosexualitet behöver tämjas och ändras på och stoppas för att skydda folk mot dess negativa aspekter, vilket i samhället har blivit alla aspekter av homosexualitet. Även med förståelsen att homosexualitet är något konsitutionellt så är den

⁹³ Butler, Judith, *Bodies that matter [Elektronisk resurs] on the discursive limits of "sex"*, Routledge, Abingdon, Oxon, 2011[1993], s. Xii

⁹⁴ Goffman, Erving, *Frame analysis: an essay on the organization of experience*, Harvard U. P., Cambridge, Mass., 1974, s. 21

folkmoraliska synen att homosexualitet är något skadande mot barn och unga och mot samhället i stort. Goffman talar om de sociala konventioner som påverkar vad vi tolkar in och vad som blir skuggan av verkligheten.⁹⁵ I *Herr Redaktörs* fall kan vi se att han gestaltar homosexuella efter den diskurs som han lever i, vilket är ett mer kristet sammanhang där homosexuella inte är välkomna. Han gestaltar homosexuella som personer som har engagerat sig i för mycket onani och inte har sex med andra personer, och att detta har lett till att de utvecklat homosexualitet i sin vardag. Det är *Herr Redaktörs* upplevelse av homosexuellas verklighet, som sedan tar sig i tal i en homofobisk text.

Resultat

Genom att upprepade gånger i media tala om homosexuella på det här sättet lär enligt gestaltningsteorin människor att tänka i de här banorna om homosexuella.⁹⁶

Fastän många av artiklarna kan se städade och objektiva ut på ytan har kan man se genom analysen att där finns flera ord och fraser som framställer homosexuella på ett väldigt förvrängt och negativt sätt. Homosexuella framställs som ett hot man måste skydda sig mot; skydda sig så att de homosexuella inte förgriper sig på samhällets unga, avlägsna lärare som är homosexuella för att de inte ska vara ett hot för barnen, skydda sig så att karraktärssvaga individer inte blir förförda av de lömska homosexuella, skydda samhället från homosexualitetens utbredning och skydda hela folket för den moraliska urholkning som att acceptera homosexualitet innebär. Homosexuella framställs också som i grunden avvikande både från samhället i stort men också heterosexuella. Homosexualitet benämns som en sexuell abnornhet, en kriminell sexuell böjelse, en "tendens", som något som behöver behandlas eller bestraffas. Homosexualitet framställs också som något negativt. Man talar om otukt istället för samlag t.ex., nämner det i samma kontext som otukt mot djur. Man beskriver homosexuella som dystra människor som har fått en hård lott och bara skapar skada och lidande för sig själva och alla runt omkring dem.

⁹⁵ Goffman, Erving, *Frame analysis: an essay on the organization of experience*, Harvard U. P., Cambridge, Mass., 1974, s. 1-11

⁹⁶ Yan, Fengmin. author., *Image, Reality and Media Construction [electronic resource] : A Frame Analysis of German Media Representations of China / by Fengmin Yan [Elektronisk resurs]*, Imprint springer, Springer nature Singapore, Singapore, 2020, s. 47f

Diskussion

Trots att många mycket ytterst negativa och i många sätt kränkande sätt att uttrycka sig om homosexuella har identifierats i de här texterna var det antagligen inte så att personerna som uttryckt sig på detta sätt nödvändigtvis behövt ha velat skada eller demonisera homosexuella med deras ord. Den här diskursen var nog ändå relativt civiliserad och städad enligt den tidens mått mätt och personerna som kommer till tals uttryckte sig antagligen i relativt neutrala och respektfulla ordalag för tiden. Det var bara att den tidens sätt att göra det på var annorlunda mot hur man skulle uttrycka sig idag. Det handlar antagligen om ett gammaldags och normaliserat sätt att se på homosexualitet och homosexuella som dessa olika negativa saker som tagits upp ovan. Homosexualitet var under den tiden olagligt så det är kanske inte så kontsigt att folk uttryckt sig dåligt om det. Men i materialet förekommer även några exempel på personer som står upp för homosexuella och säger emot dessa fördomar. Detta negativa språkbruk om homosexuella hade, precis som Fairclough förevisat, också en negativ påverkan på homosexuella eftersom det ledde till ökat förtryck.⁹⁷ T.ex. att användas som ett argument för att homosexuella behöver kastreras och att som argument för att homosexualitet ska fortsätta vara olagligt. Trots att homosexualitet inte längre var olagligt levde fördommarna och de negativa föreställningar som identifierats i analysen kvar och var en källa till olika sorters förtryck; och är det än idag.

Förslag för vidare forskning

Dessa negativa fördomar om homosexuella som uppkommit i analysen har oftast varit åsikter som uttryckts av någon annan än journalisten som skrivit artikeln. Dessa åsikter står dock alltid oemotsagda och obalanserade. Detta hade varit ett intressant uppslag för vidare forskning. Vilket ansvar har journalisten över de åsikter som presenteras i materialet? En journalist ska rapportera objektivt men om den rapportering innebär att återberätta skadliga åsikter, är det då journalistens ansvar att försöka mildra och nyansera dessa åsikter eller ska journalisten bara objektivt återberätta vad personen har sagt. Man kan analysera tidningsartiklar eller intervjua journalister och se hur de flesta journalister gör eller tänker kring den här frågan och vilka yrkesetiska argument och resonemang som kan göras för båda dessa förhållningssätt.

⁹⁷ Ahrne, Göran, Ahrne, Göran & Svensson, Peter, *Handbok i kvalitativa metoder*, 1. uppl., Liber, Malmö, 2011. s.153ff

Som nämnts i diskussionen finns dessa negativa fördomar om homosexuella kvar än idag. Det skulle vara intressant att titta på hur dessa fördomar yttrar sig i dagens medier till exempel under rapporteringen kring Drag Queen Story Hour där många av dessa gamla fördomar kommit upp.

Det hade varit intressant att titta på hur andra minoriteter framställs genom att analysera svenska nyhetsartiklar från denna tid. Hur ser diskursen ut kring till exempel judar, romer eller kommunister. Kanske hade det varit intressant att jämföra några med varandra. Skiljer sig rapporteringen åt mellan olika minoriteter? Hur kommer det sig?

Litteraturlista

Ahrne, Göran, Ahrne, Göran & Svensson, Peter, *Handbok i kvalitativa metoder*, 1. uppl., Liber, Malmö, 2011.

Barnhurst, K. G. "Queer Political News: Election-Year Coverage of the Lesbian and Gay Communities on National Public Radio, 1992-2000." *Journalism*, vol. 4, no. 1, Jan. 2003, pp. 5-28-28.

Börjesson, Mats & Palmblad, Eva (red.), *Diskursanalys i praktiken*, 1. uppl., Liber, Malmö, 2007

Butler, Judith, *Bodies that matter [Elektronisk resurs] on the discursive limits of "sex"*, Routledge, Abingdon, Oxon, 2011[1993]

Ekström, Mats & Johansson, Bengt (red.), *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap*, Tredje upplagan, Studentlitteratur, Lund, 2019

Fairclough, Norman, *Analysing Discourse: Textual Analysis for Social Research [Elektronisk resurs]*, Routledge, London, 2003

Fejes, Andreas & Thornberg, Robert (red.), *Handbok i kvalitativ analys*, 1. uppl., Liber, Stockholm, 2009.

Foucault, Michel, *Sexualitetens historia Bd 1 Viljan att veta*, [Ny utg.], Daidalos, Göteborg, 2002

G. B., "God smak och dålig", Svenska Dagbladet 1944-11-1

Goffman, Erving, *Frame analysis: an essay on the organization of experience*, Harvard U. P., Cambridge, Mass., 1974

Henriksson, Benny. *Fiendebilder: vinklingen av homosexualiteten i massmedierna*, Inst., Stockholm, 1990

Kbn, "Du hädiska pojkhjärta", Aftonbladet 1944-10-26

Norrhem, Svante, Rydström, Jens & Markusson Winkvist, Hanna, *Undantagsmänniskor: en svensk HBTQ-historia med utblickar i världen*, 2., [rev., uppdaterade och omarb.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2015

RFSL. 2022-11-01. <https://www.rfsl.se/om-oss/rfsls-prioriterade-omraaden/>

RFSL 2023-11-28 <https://www.rfsl.se/verksamhet/trans/konstillhorighetslagen/>

RFSL. 2023-06-13 <https://www.rfsl.se/hbtqi-fakta/begreppsordlista/>

Rydström, Jens, *Sinners and citizens: bestiality and homosexuality in Sweden, 1880-1950*, University of Chicago Press, Chicago, Ill., 2003

Yan, Fengmin. author., *Image, Reality and Media Construction [electronic resource] : A Frame Analysis of German Media Representations of China / by Fengmin Yan [Elektronisk resurs]*, Imprint springer, Springer nature Singapore, Singapore, 2020

Bilaga A

Fullständig lista av framtaget material

- 8 Januari 1944 - Många lagar - Och goda - Svenska Dagbladet
- 12 Januari 1944 - Ruskig trafik med minderåriga - Hel liga har ställts under åtal - Aftonbladet
- 13 Januari 1944 - Motionsflod och propositionsström - Aftonbladet
- 13 Januari 1944 - Riksdagen - förhandsbesked begäres om årets propositioner - revision av staffen för homosexualitet. - Svenska Dagbladet
- 13 Januari 1944 - Åtalseftergift för 17-åringar, särskild tillsyn som villkor. - Ny lag om homosexuell otukt - Dagens Nyheter
- 20 Januari 1944 - Norska bisparna kan inte nås - Dagens Nyheter
- 20 Januari 1944 - Två biskopsmöten hållas årligen - Svenska Dagbladet
- 19 Februari 1944 - Kritik mot ny lag om homosexualitet - Dagens Nyheter
- 19 Februari 1944 - Biskopsmötet om de homosexuella - Svenska Dagbladet
- 12 Mars 1944 - Från utskotten - Svenska Dagbladet
- 12 Mars 1944 - Propositionerna - Från utskotten - Svenska Dagbladet
- 12 Mars 1944 - Herr redaktör kritiserar lagen- Dagens Nyheter
- 12 Mars 1944 - Homosexualiteten- Dagens Nyheter
- 14 Mars 1944 - Herr redaktör - Skall homosexualiteten "legaliseras"? - Svenska Dagbladet
- 15 Mars 1944 - Riksdagens kamrar - Dagens Nyheter
- 16 Mars 1944 - Riksdagen: Fattigvårds- och konkursstrecken upphävdes trots borgtrenden - Mildrad lagstiftning mot homosexualitet - Homosexualiteten i princip straffri - Svenska Dagbladet
- 16 Mars 1944 - Stor majoritet i riksdagen vill slopa fattigvårdsstreck - Homosexuella handlingar i princip straffria - Dagens Nyheter
- 16 Mars 1944 - Riksdagen igår: DUELL om hundstallar - Utrdagna debatter om rösträttsstreck - Aftonbladet
- 12 April 1944 - Riksdagens vårtermin - Svenska Dagbladet
- 22 April 1944 - Vad är kärlek? - Aftonbladet
- 9 Maj 1944- Kyrkan och tidslytena - Svenska Dagbladet

9 Maj 1944- Nordens kyrkor under korset hyllades av äkrebiskopen - "Vårt folk var nära att vakna." - DN

10 Maj 1944 - "En missriktad humanitets förledande talesätt" - Dagens Nyheter

10 Maj 1944 - Luleåbiskopen - Aftonbladet

16 Mars 1944- Stor majoritet i riksdagen vill slopa fattigvårdsstreck - Homosexuella handlingar i princip straffria - Dagens Nyheter

2 Oktober 1944 - Problemromaner - Dagens Nyheter

11 Oktober 1944 - Flicksällskap - Dagens Nyheter

26 Oktober 1944 - Du hädiska pojkhjärta - Aftonbladet

1 November 1944 - Vemodig rundvandring - Aftonbladet

11 November 1944 - God och dålig smak - Svenska Dagbladet

16 November 1944 - Intressant debutant. - Aftonbladet

23 December 1944 - Ett års riksdagsresultat - Svenska Dagbladet

Längre versioner av analyserade citat i kronologisk ordning

13 Januari 1944 - Motionsflod och propositionsström - Aftonbladet

“Lagbestämmelserna från 1864 om homosexuell otuktoch otukt mot djur böra ändras anser justitieministern Homosexuella handlingar böra vara straffbelagda endast när särskiljda omständigheter föranlede det. I första hand ordras straffbud för att skydda barn och ungdom mot övergrepp. Otukt mot djur bör inte straffas.

Justitieministern har också som proposition framlagt strafflagberedningens förslag till lag om kastrering av personer med kriminella sexuella böjelser.”

13 Januari 1944 - Riksdagen - förhandsbesked begäres om årets propositioner - revision av staffen för homosexualitet. - Svenska Dagbladet

“I en särskild proposition föreslås revision av straffen för homosexuell otukt och otukt med djur. Homosexuella handlingar böra enligt förslaget vara straffbelagda endast när saksilda omständigheter därtill föranleda. I första hand måste barn och undgsom skyddas, och vidare straffbeläggass sådana yttringar av homosexualitet, som kränka allmän ordning och andständighet. Lagstrifningståtgärder behövas vidare för att hindra att manlig ungdom hemfaller åt prostitution. Det är också angeläget att kunna avlägsna lärare eller andra uppfostrare och undervisare, om de göra sig skyldiga till homosexuella handlingar.

[...]

Justitieministen ansluter sig vidare i proposition i allt väsentligt till strafflagsberdningens förslag om kastrering. I lagens första paragraf heter det att om någon med skäl kan antas komma att på grund av sin könsdrift begå brott som medför allvarlig fara eller skada för annan, så må han kastreras, såvida han samtyckt därtill. Desamma gäller när någon på grund av könsdriftens abnormala riktning eller styrka åsamkas svårt själsligt lidande eller annan allvarlig olägenhet.”

19 Februari 1944 - Kritik mot ny lag om homosexualitet - Dagens Nyheter

“Biskopsmötet, som skrivits till första lagutskottet med anledning av propositionen om homosexualiteten, uttalar därvid vissa betänkligheter. Åldersgränsen för den ungdom som lagen avser att skydda bör sättas högre än vid 18 år. En annan brist hos förslaget ligger däri att det inte ger möjlighet att avlägsna en person med (homosexuella tendenser) från uppgiften att vara lärare eller fostrare. Av folkmoraliska skäl vill inte biskopsmötet tillstyrka att homosexuella allmänt fritas från straff. Detta skulle nämligen avtrubba folkets sunda reaktion mot sexuell abnormitet och det väsentliga skyddet mot homosexualitetens utbredning skulle försvinna.”

19 Februari 1944 - Biskopsmötet om de homosexuella - Svenska Dagbladet

“Biskopsmötet, som skrivit till första lagutskottet med anledning av propositionen om homosexualiteten, uttalar sin tillfredsställelse över lagförslagets strävan att verksamare skydda det uppväxande släktet för de faror som hota de unga från personer med homosexuell läggning. Bestraffning och behandling av homosexuella bör inte ske allt för summariskt, då konstitutionell abnormitet kan tänkas föreligga. Förslaget inger dock biskopsmötet vissa betänkligheter. Åldersgränsen för den ungdom, som lagen avser att skydda, måste höjas. Ytterligare en brist hos förslaget ligger däri att det inte ger möjlighet att avlägsna en person med homosexuella tendenser från uppgiften att vara lärare eller fostrare. Av folkmoraliska skäl vill inte biskopsmötet tillstyrka att homosexuella allmänt fritas från straff.”

12 Mars 1944 - Propositionerna - Från utskotten - Svenska Dagbladet

“Första lagutskottet finner det önskvärt att barnavårdsnämndens skola få möjligheter att ingripa mot ungdomens sedeslöshet och föreslår därför vissa ändringar i K. M:ts förslag i ämnet och har dessutom förordat vissa ändringar i förslaget till lag rörande den homosexuella otukten.“

12 Mars 1944 - Homsexualiteten- Dagens Nyheter

“Första lagutskottet föreslår bl.a. Den ändring i propositionen rörande den homosexuella otukten att homosexuell otukt med person mellan 18 och 21 år bestraffas så snart den övats under utnyttjande av den andres oerfarenhet eller beroende ställning utan att missbruket behöver ha varit grovt.”

14 Mars 1944 - Herr redaktör - Skall homosexualiteten “legaliseras”? - Svenska Dagbladet

“Inom några dagar kommer den svenska riksdagen att behandla en proposition som - i den mån den blivit känd - åstadkommit åtskilligt oro på många håll. Det gäller förslaget om att homosexuella handlingar mellan vuxna och otukt med djur skola vara straffria. Homosexuella handlingar med barn och ungdom, beroende personer osv skall dock allthämt vara belagda med straff.

Det är med all säkerhet inte någon pryd ortodoxism som kommit det svenska biskopsmötet att i skrivelse till första lagutskottet inlägga en kraftig genosaga mot detta lagförslag. Den moraliska situationen i vårt folk är knappast sådan att den just nu motiverar ett lagförslag av denna art. Kyrkans erfarenhet visar med skrämmande tydlighet att den sexuella frihet i själva verket betytt en upplösning av moraliska grundbegrepp, som varit till styrka och sundhet i den mänskliga samlevnaden. När den kristna sexualiteten hävdar behovet av klara och oeftergivliga normer för det sexuella livet sker detta alls icke för att sätta människan under otillbörligt förmyndarskap. Det är den kristna människoupfattningen som ligger bakom sådana krav. Endast det som är i överensstämmelse med Skaparens höga vilja med människan, kan anses etiskt fullgott. Människan motsvarar icke denna höga bestämmelse när hon bortom alla gränser av självbehärskning och tukt lever i sexuell natur.

Faran med föreliggande lagreform är bland annat att den u hög grad kommer att försvåra uppfostringsarbetet, då som bekant en allmän opinion har mycket lättare att självsvåldigt utnyttja den erbjudna friheten än att försöka taga vara på det positiva i åtgärder av detta slag. Därför ser många i detta lagförslag en oerhörd fara, ett fruktansvärt steg på väg mot en sexualmoral, där promiskuiteten hotar att ruinera oersättliga värden.

Denna principiella syn förefaller att ha kommit i bakgrunden inför andra synpunkter. Somliga anse att homosexualiteten förekommer så sparsamt att dess "legaliserande" ingenting betyder. Andra menar att det är fråga om en "sjuklig" företeelse, som hellre bör bli föremål för medicinsk än juridisk behandling. Av lättbegripliga skäl kan man icke erhålla någon tillförlitlig statistik om homosexualitetens utbredning, men det finns sakkunniga som uppskatta de homosexuella till hundratusental. Vad den medicinska synpunkten beträffar förefaller det knappast, som om lagförslaget äger någon bakgrund av entydig medicinsk sakkunskap. En jurist som i dagarna utgivit en broschyr i dessa frågor påpekar - med hänvisning till Alfred Petréns utredning 1941 - att homosexualiteten "i många fall, kanske de flesta, synes kunna betraktas som en till last förvärrad ovana, som uppkommit ur onani och sedan genom behov av stegring samt påverkan av dåligt kamratliv utvecklats över mutuell onani till grövre former av sexuell otukt."

Samme jurist har även påpekat det anmärkningsvärda i att det i strafflagsberedningens motivering icke finnes några synpunkter på sådana frågor som homosexualitetens påvisbara smittsamhet i militärförläggningar, inom högre skolor, på fartyg o.s.v. "Man har inte försökt att sätta sig in i, vilken inverkan det har på barns fantasiliv, på ungdomens lösbrytande från uppfostringstidens moralbegrepp och på moralbildningen i övrigt, om det är allmänt känt, att somliga av samhällets förgunrdsfigurer eller en del lärare, professorer, officierare, präster eller andra ungdomens ledare bedriva homosexuell otukt, ehuru i "laga former". Förslagets bestämmelser medge ett avlägsnande av sådana ungdomsledare, om de blott är försiktiga." Här öppnar sig i själva verket ett perspektiv, inget vilket den sovande opinionen borde vakna: våra barn och vår ungdom kan bli lämnad i händerna på ledare, vars moraliska dekadens är av samhället "legaliserad"!

Icke ens de mest fantasirika sexualradikalerna tordenämligen kunna hoppas att på ett par generationer kunna bygga upp ett "moralfritt" samhälle, där den obehindrade osedligheten och den sexuella onaturligheten blivit självklara företeelser. Mot denna utveckling är det i varje fall kyrkans och alla kristna människors plikt att reagera, även med risk att de gamla fraserna om verklighetsfrämmande efterblivenhet och trångsynt moralism komma att samla en majoritet gentemot den kristna synen. Kyrkan vet sig dock i rättfärdighetens och den djupa humanitetens namn försvara värden, som äro omistliga för en människas och ett folks verkliga storhet.

Det vore gott om Sveriges riksdag i samma, medvetande fattade sitt beslut i den berörda frågan.”

16 Mars 1944 - Riksdagen: Fattigvårds- och konkursstrecken upphävdes trots borgtrenden - Mildrad lagstiftning mot homosexualitet - Homosexualiteten i princip straffri - Svenska Dagbladet

“Båda kamrarna biföllo K. M:ts av första lagutskottet i huvudsak tillstyrkta förslag till ändring av strafflagen innebärande att homosexuella handlingar i regel bli straffria. Endast i vissa fall bli de straffbelagda: Den som övar homosexuell otukt med barn under 15 år drömes till straffarbete i högst två år” [...]

“Debatter föres i båda kamrarna betonade hr Ivar Anderson (h) frågans allvar och ifrågasatte om kammarens ledarmöter fullt gjort klart för sig förslaget innebär och konsekvenser. Skälen för förslaget äro huvudsakligen medicinska och dessa kunna åberopas för den konstitutionellt homosexuelle. Men det finns också andra orsaker till homosexualiteten, som icke förtjäna samma hänsyn. Påfallande är att de mest avstyrkande yttrandena komma från storstädernas polismyndigheter. Samhället måste skydda sig mot den smitta som en ökad spridning av homosexualiteten innebär. Svaga naturer, som inte alls ha någon konstitutionellt betingad homosexuell läggning, bli lätt indragna. Hittills har straffhotet varit ett återhållande moment.

Flera sakliga skäl kunna visserligen anföras till förmån för förslaget. Men det kan medföra större social skada, om man lämnar dessa handlingar helt straffria, istället för att vidga möjligheterna att fria på medicinska grunder. Då detta synes mig vara ett inslag av missriktad humanitet, som kan leda till svåra skador för den enskilde och för samhället yrkar jag avslag. [...] statsrådet nämnde i sammanhang att knappast något område uppvisare så dystra följdverkningar som homosexualiteten. Det florerar där ett osunt utpressningsystem, som gör livet outhärdligt för många av offren och som i många fall leder till självmord. Åtalen komma nu slumpvis och det stora flertalet fall kommer aldrig under åtal. Man säger nu att själva det faktum att lagbudet finns har en viss återhållande verkan. Men om lagbudet icke kan upprätthållas? Det skulle vara ytterst beklagligt om en uppmjukning av nuvarande lagstiftning på detta område skulle få till följd en ökad spridning av homosexualiteten. Jag är emellertid icke övertygad om att så blir fallet, sade statsrådet.

[...]

I andra kammaren ifrågasatte hr Sundqvist (h) huruvuda homosexuell otukt är något samhället alldeles ovidkommande. Om dylika handlingar bli straffria måste den allmänna reaktionen avtrubbas. Straffrihet bör därför ej medges i andra fall än då det kan förebringas verkligt bärande skäl. Den omständigheten att en lag icke tillfulle kan upprätthållas är icke något tillfredställande skäl att upphäva denna lag. Då förtjänar motivet, att man vill motverka utpressning, större beaktande, men genom att straffhotet avskaffas kommer man icke de olyckliga till hjälp. Svensk lagstiftning bör besjålas av humanitetens anda, men det finns anledning besinna att det otvivelaktigt ges en barmhärtighet på kort sikt, som i längden kan visa sig vara den största obarmhärtighet. Avslag.

Hr Lundstedt (s): personer som fyllt 21 år, får faktiskt ta hand om sig själva. De homosexuella handlingarna bero inte på ett lastbart och liderligt leverne, och när folk får veta att homosexualiteten är medfödd sluta de upp med förkastelsedomarna och känna medlidande med de människor som fått en så hård lott. Ingen bör straffas för sådant som endast är en konsekvens av ett medfött lyte. [...]

Hr Hedlund i Östersund (s) talade för utskottsförslaget. Han såg att sunna människors reaktion mot all snedviden sexualitet borde vara en garanti mot förförelse.

Hr Sundqvist (h) varnade för den avtrubning i denna sunna reaktion, som kunde bli en följd av straffriheten.

Efter yttranden av Hr Werner i Höjen (bf) och Hr Kundberg i Stockholm, (s) biföll andra kammaren förslaget genom uppresning.

16 Mars 1944 - Stor majoritet i riksdagen vill slopa fattigvårdsstreck - Homosexuella handlingar i princip straffria - Dagens Nyheter

“Första lagutskottet hade tillstrykt regeringens förslag att homosexuella handlingar i princip skulle vara straffria och kriminaliseras endast i vissa särskilda fall. Samtidigt hade förslagits vissa lagändringar till skydd för barn och ungdomar. Genom skärpning barnvårds och lösdrivarlagarna får man möjlighet till effektivare ingripande mot den manliga prostitutionen. I första kammaren yrkade hr Ivar Anderson (h) avslag med hänvisning bl. A. till riskerna för de värnpliktiga och sade att straffhotet hittills varit ett återhållande moment för karaktärssvaga

individer. Justitieministern betecknade det som meningslöst att ingripa med straff mot människor som helt följer sin natur. Man kan inte med straff förändra deras konstitution. Det utpressisningssystem som florererar och som i många fall leder till självmord är också ett starkt skäl mot den nuvarande lagstrifningens bibehållande. Det stora flertalet fall kommer för övrigt aldrig under åtal.”

9 Maj 1944- Kyrkan och tidslytena - Svenska Dagbladet

“En central del av framställningen handlade emellertid om kyrkans förhållande till tidslytena varvid biskop Jonzon kraftigt underströk hennes sedliga åskådning och uppgifter. Han framhävde starkt kyrkans medansvar för följderna av en ofta slapp tillämpning av den nya äktenskapslagstiftningen. På denna livsviktiga fält draga kyrkan och staten knappast längre åt samma håll. Enahanda gäller den av riksdagen i år antagna nya lagen om “otukt som emot naturen är”. Genom att homosexualiteten generellt gjorts straffri, kommer den uppfattningen allt mera att utbreda sig inom vårt folk att den inte innebär något orätt. Lagen tillåter den. Upplysningsverksamheten angående de veneriska sjukdomarna löper, genom att ensidigt taga sikte på den medicinska sidan av saken, fara att undanskymma de moraliska kraven och bringa glömska i orden “ett rent och tuktigt leverne”.

Allt detta sammanhänger med att vårt folk under de senaste årtiondena begynt lämna de kristna grundvalarna för sitt liv, erinrade biskopen. Detta röjer sig inte minst i dess förhållande till etiken. Kyrkan får dock inte slå sig till ro i detta. Hennes uppgift är given och entydig; hon måste säga ifrån klarare och bestämda.

Biskop Jonzons tal motsvarade detta krav. Det var ett ärligt och frimodigt ord, han ryggade ej tillbaka för att nämna sakerna vid deras rätta namn och rikta kritiken mot det som alltför ofta döljes bakom den missriktad humanitetens förledande talesätt.”

10 Maj 1944 - “En missriktad humanitetens förledande talesätt” - Dagens Nyheter

“Avslöjades, enligt Svenska Dagbladets ledarspalt, i ett anförande av biskop Bengt Jonzon vid det pågående kyrkliga mötet, ett anförande som kallas “ett ärligt och frimodigt ord”. Vad Luleåbiskopen anförde som stöd för sin tes att svenska folket efter ett tillfälligt uppvaknande under finska vinterkriget bli en sömn till döds, var enligt samma källa väsentligen följande. Åktenskapslagstigningen tillämpas “med slapphet.”

Riksdagens har upphävt straffbestämmelserna för homosexualitet (Biskopen nämnde inte att denna kriminalisering av sjukdomstillstånd gett utpressastkrået dess rikaste och ohyggligaste arbetsfält och i grövsta fall drivit goda och nyttiga medborgare till självmord. Den pågående propagandekampanjen mot [...]

Ingen kan ha något emot att kyrkan, liksom andra ideella institutioner, med de andliga övertygelsemedel som står den till buds vill påverka människorna till att stå vid givet ord och iaktta självbehärskning. Men att i äktenskapsproblem, de ömtåligaste av alla mänskliga, kalla kristligast de lösningsmetoder som vållar parterna mest plåga är klar antihumant. Att i striden mot en samhällsolycka vilja stoppa rationellt förebyggande och läkedom för att göra skrämselektiken effektivare är barbari. Och att ropa på polishandräckning åt kyrkans sedlighetsfostran är inte kristendom längre. Det är inkquisition. Biskop Jonzons tal är skolexempel på den kyrkopolitik man bör se upp för.”